



Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (četvrto prošireno vijeće)

9. rujna 2020. *

„Poljoprivreda – Uredba (EU) br. 1308/2013 – Oznake izvornosti u sektoru vina – Označivanje vina – Navođenje naziva sorte vinove loze koji sadržava ili se sastoji od zaštićene oznake izvornosti – Zabrana – Odstupanje – Delegirana uredba (EU) 2017/1353 – Uvrštavanje naziva sorte vinove loze ‚teran‘ na popis iz dijela A Priloga XV. Uredbi (EZ) br. 607/2009 – Retroaktivni učinak od dana pristupanja Republike Hrvatske Uniji – Slovenska zaštićena oznaka izvornosti ‚Teran‘ – Pravna sigurnost – Legitimna očekivanja – Proporcionalnost – Pravo vlasništva – Akt o uvjetima pristupanja Republike Hrvatske Uniji – Međuinstitucijski sporazum o boljoj izradi zakonodavstva – Institucionalna ravnoteža”

U predmetu T-626/17,

Republika Slovenija, koju zastupaju V. Klemenc i T. Mihelič Žitko, u svojstvu agenata, uz asistenciju R. Knaaka, odvjetnika,

tužitelj,

protiv

Europske komisije, koju zastupaju B. Eggers, I. Galindo Martín i B. Rous Demiri, u svojstvu agenata,

tuženika,

koju podupire

Republika Hrvatska, koju zastupa G. Vidović Mesarek, u svojstvu agenta, uz asistenciju I. Čuka, odvjetnika,

intervenijent,

povodom zahtjeva na temelju članka 263. UFEU-a za poništenje Delegirane uredbe Komisije (EU) 2017/1353 od 19. svibnja 2017. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 607/2009 u pogledu sorti vinove loze i njihovih sinonima koji se mogu navesti na etiketi vina (SL 2017., L 190, str. 5.),

OPĆI SUD (četvrto prošireno vijeće),

u sastavu: H. Kanninen, predsjednik, J. Schwarcz, L. Madise, C. Iliopoulos i I. Reine (izvjestiteljica), suci,

tajnik: S. Bukšek Tomac, administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 3. prosinca 2019.,

* Jezik postupka: slovenski

donosi sljedeću

Presudu

I. Pravni okvir

A. Opće odredbe o zaštiti oznaka izvornosti u sektoru vina

1. Uredba br. 479/2008 i Uredba br. 1234/2007

- 1 Člankom 51. Uredbe Vijeća (EZ) br. 479/2008 od 29. travnja 2008. o zajedničkoj organizaciji tržišta vina, o izmjeni uredbi (EZ) br. 1493/1999, (EZ) br. 1782/2003, (EZ) br. 1290/2005, (EZ) br. 3/2008 i o stavljanju izvan snage uredbi (EEZ) br. 2392/86 i (EZ) br. 1493/1999 (SL 2008., L 148. str. 1.), koji se počeo primjenjivati od 1. kolovoza 2009. i koji se odnosio na nazive vina koji su već bili zaštićeni na temelju ranijih uredbi, predviđalo se sljedeće:

„1. Nazivi vina koji su zaštićeni u skladu s člancima 51. i 54. Uredbe (EZ) br. 1493/1999 [...] automatski su zaštićeni na temelju ove uredbe. Komisija ih uvrštava u registar predviđen člankom 46. ove uredbe.

[...]

4. [...]

Do 31. prosinca 2014., na inicijativu Komisije i u skladu s postupkom predviđenim u članku 113. stavku 2. [uredbe], može se donijeti odluka kojom se poništava zaštita postojećih zaštićenih naziva vina iz stavka 1. ako ne ispunjavaju uvjete utvrđene člankom 34. [te uredbe].” [neslužbeni prijevod]

- 2 Uredba br. 479/2008 stavljena je izvan snage Uredbom Vijeća (EZ) br. 491/2009 od 25. svibnja 2009. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1234/2007 o uspostavljanju zajedničke organizacije poljoprivrednih tržišta i o posebnim odredbama za određene poljoprivredne proizvode (Uredba o jedinstvenom ZOT-u) (SL 2009., L 154, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 68., str. 121.). Tom su prilikom odredbe Uredbe br. 479/2008, koje su se odnosile na sektor vina, uključene u Uredbu (EZ) br. 1234/2007 od 22. listopada 2007. o uspostavljanju zajedničke organizacije poljoprivrednih tržišta i o posebnim odredbama za određene poljoprivredne proizvode (SL 2007., L 299, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 9., str. 61.).
- 3 U tom kontekstu, odredbe članka 51. stavaka 1. i 4. Uredbe br. 479/2008 preuzete su u članku 118.s stavcima 1. i 4. Uredbe br. 1234/2007.

2. Uredba br. 1308/2013

- 4 Uredba (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 (SL 2013., L 347, str. 671. i ispravak SL 2020., L 1, str. 5.) primjenjuje se od 1. siječnja 2014.

- 5 U članku 107. Uredbe br. 1308/2013 preuzete su odredbe članka 118.s stavaka 1. i 4. Uredbe br. 1234/2007 o zaštiti postojećih naziva na sljedeći način:

„1. Nazivi vina iz članaka 51. i 54. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1493/1999 [...] automatski su zaštićeni na temelju ove uredbe. Komisija ih navodi u [elektronskom] registru [E-Bacchus] predviđenom člankom 104. ove uredbe.

3. [...] Do 31. prosinca 2014. Komisija može, na vlastitu inicijativu, donijeti provedbene akte kojima se poništava zaštita postojećih zaštićenih naziva vina iz ovog članka stavka 1. ako ne ispunjavaju uvjete utvrđene člankom 93. [ove uredbe] [...]”

B. Odredbe o uporabi naziva sorte vinove loze koji sadržava ili se sastoji od ZOI-ja za označivanje vina

1. Uredba br. 753/2002

- 6 Uredba Komisije (EZ) br. 753/2002 od 29. travnja 2002. o utvrđivanju određenih pravila za primjenu Uredbe Vijeća (EZ) br. 1493/1999 u pogledu opisa, označivanja, prezentiranja i zaštite određenih proizvoda u sektoru vina (SL 2002., L 118. str. 1.), u verziji koja je bila na snazi do 1. kolovoza 2009., uspostavila je poseban sustav označivanja vina. Člankom 19. stavkom 1. točkom (c) te uredbe predviđalo se, među ostalim, sljedeće:

„1. Nazivi sorti vinove loze, upotrijebljenih za proizvodnju stolnog vina s oznakom zemljopisnog podrijetla ili [kvalitetnog vina proizvedenog u određenoj regiji (psr)], ili njihovi sinonimi, mogu se navesti na oznakama dotičnih vina, pod uvjetom da:

[...]

(c) naziv sorte ili jedan od njegovih sinonima ne sadržava oznaku zemljopisnog podrijetla koja se upotrebljava za opis kvalitetnog vina psr. [...]” [neslužbeni prijevod]

- 7 Međutim, na zabranu označivanja primjenjivala se posebna iznimka iz članka 19. stavka 2. točke (b) Uredbe br. 753/2002, koja je glasila:

„2. Odstupajući od stavka 1. [točke] (c) [članka 19. Uredbe br. 753/2002]:

[...]

(b) nazivi sorti i njihovi sinonimi iz Priloga II. [uredbi] mogu se upotrebljavati u skladu s nacionalnim odredbama i odredbama Zajednice koje su na snazi na datum stupanja na snagu ove uredbe.” [neslužbeni prijevod]

2. Uredbe br. 479/2008, 1234/2007 i 1308/2013

- 8 U članku 42. stavku 3. Uredbe br. 479/2008 navodi se:

„Ako naziv sorte vinove loze sadržava zaštićenu oznaku izvornosti ili zaštićenu oznaku zemljopisnog podrijetla ili se od nje sastoji, taj se naziv ne smije upotrebljavati za označivanje proizvoda obuhvaćenih ovom uredbom, osim ako provedbene mjere Komisije ne predviđaju drukčije.” [neslužbeni prijevod]

- 9 U članku 118.j stavku 3. Uredbe br. 1234/2007 preuzete su odredbe članka 42. stavka 3. Uredbe br. 479/2008. U verziji koja se primjenjivala 1. srpnja 2013. on je glasio:

„Ako naziv sorte vinove loze sadrži zaštićenu oznaku izvornosti ili zaštićenu oznaku zemljopisnog podrijetla ili se od nje sastoji, taj se naziv ne smije koristiti za označivanje proizvoda obuhvaćenih ovom Uredbom, osim ako provedbene mjere Komisije ne predviđaju drukčije.”

- 10 Članak 100. stavak 3. Uredbe br. 1308/2013, kojom je od 1. siječnja 2014. zamijenjena Uredba br. 1234/2007, sada glasi:

„Ako naziv sorte vinove loze sadrži zaštićenu oznaku izvornosti ili zaštićenu oznaku zemljopisnog podrijetla ili se sastoji od njih, taj se naziv ne koristi u svrhe označivanja poljoprivrednih proizvoda.

Kako bi se uzeli u obzir postojeći postupci označivanja, Komisija je ovlaštena donijeti delegirane akte sukladno članku 227. [Uredbe br. 1308/2013], u koj[ima] su utvrđena izuzeća od ovog pravila.”

- 11 Usto, člankom 227. Uredbe br. 1308/2013 Europskoj komisiji dodjeljuje se ovlast za donošenje delegiranih akata, podložno uvjetima utvrđenima tim člankom.

- 12 Člankom 232. stavkom 1. drugim podstavkom Uredbe br. 1308/2013 predviđa se da se ona primjenjuje od 1. siječnja 2014.

3. Uredba br. 607/2009

- 13 Člankom 62. stavkom 3. Uredbe Komisije (EZ) br. 607/2009 od 14. srpnja 2009. o utvrđivanju određenih detaljnih pravila za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 479/2008 u pogledu zaštićenih oznaka izvornosti i oznaka zemljopisnog podrijetla, tradicionalnih izraza, označavanja i prezentiranja određenih proizvoda u sektoru vina (SL 2009., L 193, str. 60.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 22., str. 177.), u verziji koja se primjenjuje na spor, propisivalo se:

„Odstupajući od članka 42. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 479/2008, imena sorti vinove loze i njihovi sinonimi iz Priloga XV. dijela A ovoj uredbi koji se sastoje od zaštićene oznake izvornosti ili oznake zemljopisnog podrijetla ili koji sadrže zaštićenu oznaku izvornosti ili zaštićenu oznaku zemljopisnog podrijetla, mogu se navesti samo na etiketi proizvoda sa zaštićenom oznakom izvornosti [...] ako su odobrena sukladno pravilima Zajednice koja su bila na snazi 11. svibnja 2002. ili na datum pristupanja država članica, pri čemu se poštuje kasniji datum.”

- 14 Dio A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009 sadržavao je popis sorti vinove loze i njihovih sinonima koji su se mogli navesti na etiketi vina u skladu s člankom 62. stavkom 3. te uredbe.

- 15 Uredba br. 607/2009 stavljena je izvan snage Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2019/33 od 17. listopada 2018. o dopuni Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu zahtjeva za zaštitu oznaka izvornosti, oznaka zemljopisnog podrijetla i tradicionalnih izraza u sektoru vina, postupka podnošenja prigovora, ograničenja upotrebe, izmjena specifikacija proizvoda, poništenja zaštite te označivanja i prezentiranja (SL 2019., L 9, str. 2. i ispravak SL 2019., L 269, str. 13.). Tekst članka 62. stavka 3. Uredbe br. 607/2009 u biti je preuzet u članku 50. stavku 3. Uredbe br. 2019/33. Usto, dio A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009 od sada se nalazi u Prilogu IV. Uredbi 2019/33.

C. Odredbe o označivanju donesene nakon pristupanja Republike Hrvatske Uniji

1. Provedbena uredba (EU) br. 753/2013

16 Nakon pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji 1. srpnja 2013., Komisija je donijela Provedbenu uredbu (EU) br. 753/2013 od 2. kolovoza 2013. o izmjeni Uredbe br. 607/2009 (SL 2013., L 210, str. 8.).

17 Uvodne izjave 2., 3. i 5. Provedbene uredbe br. 753/2013 glase:

„(2) Zakonodavstvo o vinu koje se primjenjivalo u Hrvatskoj prije njezina pristupanja Uniji ne sadrži odredbe o zaštićenim oznaka[ma] izvornosti i zaštićenim oznakama zemljopisnog podrijetla te o označivanju vinskih proizvoda koje bi odgovarale odredbama zakonodavstva Unije, a posebice odredbama koje su predviđene Uredbom Komisije (EZ) br. 607/2009. Kako bi se gospodarskim subjektima sa sjedištem u Hrvatskoj omogućilo da nastave prodavati proizvode koji su proizvedeni u skladu s odredbama koje su se primjenjivale u Hrvatskoj prije njezina pristupanja Uniji, mora im se pružiti mogućnost da iskoriste zalihe vinskih proizvoda koji su proizvedeni u skladu s propisima koji su se primjenjivali prije pristupanja.

(3) U svjetlu pristupanja Europskoj uniji 1. srpnja 2013. Hrvatska je, u skladu s člankom 62. stavkom 3. Uredbe (EZ) br. 607/2009, zatražila da se imena sorti vinove loze ‚Alicante Bouschet‘, ‚Burgundac crni‘, ‚Burgundac sivi‘, ‚Burgundac bijeli‘, ‚Borgonja istarska‘ i ‚Frankovka‘, koja su se tradicionalno upotrebljavala za stavljanje na tržište vina proizvedenih na njezinu državnom području, koji se sastoje od zaštićene oznake izvornosti ili zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla ili koji ih sadrže, mogu i dalje prikazivati na etiketama hrvatskih vina sa zaštićenom oznakom izvornosti ili zaštićenom oznakom zemljopisnog podrijetla. Nakon provjere utvrđeno je da je primjereno da se ime Hrvatske uključi, s učinkom od datuma pristupanja, u dio A Priloga XV. Uredbi (EZ) br. 607/2009 s obzirom na imena sorti vinove loze na koje se ovaj zahtjev odnosi.

[...]

(5) Uredbu (EZ) br. 607/2009 treba stoga na odgovarajući način izmijeniti.”

18 Člankom 1. Provedbene uredbe br. 753/2013 određuje se da se vina proizvedena u Hrvatskoj do 30. lipnja 2013., uključujući taj datum, koja su u skladu s odredbama koje su se na taj datum primjenjivale u Hrvatskoj mogu, s jedne strane, i dalje stavljati na tržište do isteka zaliha te da se, s druge strane, mogu označivati u skladu s odredbama koje su se primjenjivale u Hrvatskoj 30. lipnja 2013. Tim se člankom također u biti predviđa da se ime Republike Hrvatske uvrsti u Prilog XV. Uredbi br. 607/2009, s učinkom od dana njezina pristupanja Uniji, u pogledu imena vrsta vinove loze na koje se odnosi zahtjev te države.

2. Pobjana uredba

19 Komisija je 19. svibnja 2017. donijela Delegiranu uredbu (EU) 2017/1353 o izmjeni Uredbe (EZ) br. 607/2009 u pogledu sorti vinove loze i njihovih sinonima koji se mogu navesti na etiketi vina (SL 2017., L 190, str. 5.) (u daljnjem tekstu: pobjana uredba). U uvodnim izjavama 2. do 5. te uredbe navodi se sljedeće:

„(2) U svjetlu pristupanja Europskoj uniji 1. srpnja 2013. [Republika] Hrvatska je zatražila da se njezin nacionalni popis priznatih sorti vinove loze uvrsti na popis sorti vinove loze koje sadrže zemljopisnu oznaku i mogu se upotrebljavati na etiketi vina; taj je popis bio naveden u Prilogu II. Uredbi Komisije (EZ) br. 753/2002, a trenutačno je naveden u Prilogu XV. Uredbi Komisije (EZ) br. 607/2009. U skladu s Uredbom (EZ) br. 1234/2007 Europskog parlamenta i Vijeća

Komisija je [Republici] Hrvatskoj priopćila da se nacionalni popis sorti ne odobrava na razini Unije te da svaka država članica odlučuje o vlastitom popisu. Komisija je [Republici] Hrvatskoj priopćila i da će se, u skladu s praksom primijenjenom prilikom prethodnih pristupanja, a posebno u skladu s Uredbom Komisije (EZ) br. 1429/2004 o izmjeni Priloga II. Uredbi (EZ) br. 753/2002, nazivi hrvatskih sorti vinove loze uvrstiti na popis u Prilogu XV. Uredbi (EZ) br. 607/2009 nakon pristupanja. [Republika] Hrvatska je na temelju tih priopćenja povukla taj zahtjev iz svojeg pregovaračkog stajališta.

- (3) Prilog XV. Uredbi (EZ) br. 607/2009 izmijenjen je Uredbom Komisije (EU) br. 753/2013 kako bi se, prije svega, u njega uključili nazivi sorti vinove loze koji se tradicionalno upotrebljavaju za stavljanje na tržište vina proizvedenih na hrvatskom državnom području, koji se sastoje od zaštićene oznake izvornosti ili zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla Unije ili koji ih sadrže, kako bi se oni i dalje mogli navoditi na etiketama hrvatskih vina sa zaštićenom oznakom izvornosti ili zaštićenom oznakom zemljopisnog podrijetla. S obzirom na osjetljivost ovog pitanja za [Republiku] Sloveniju naziv sorte vinove loze 'teran', koji je homonim sa slovenskom zaštićenom oznakom izvornosti 'teran' (PDO-SI-A1581), nije uključen u ovu Uredbu u očekivanju donošenja zajedničkog stajališta u okviru pregovora između [Republike] Hrvatske i [Republike] Slovenije.
- (4) [Republika] Hrvatska je svoj zahtjev za upotrebu naziva sorte vinove loze 'teran' ograničila na vina sa zaštićenom oznakom izvornosti 'Hrvatska Istra' (PDO-HR-A1652). Unatoč teritorijalnom ograničenju zatraženog odobrenja i stalnom naporu Komisije pokazalo se da [Republika] Hrvatska i [Republika] Slovenija ne mogu naći kompromisno rješenje.
- (5) S obzirom na to da usprkos Komisijinim pokušajima usklađivanja stajališta [Republike] Hrvatske i [Republike] Slovenije nije dogovoreno zajedničko stajalište, a nakon provjere podataka kojima Komisija raspolaže o postojećoj praksi označavanja u pogledu sorte vinove loze 'teran', trebalo bi naziv navedene sorte upisati u Prilog XV. dio A Uredbe (EZ) br. 607/2009 u vezi sa zaštićenom oznakom izvornosti 'Hrvatska Istra'."
- 20 Iz uvodne izjave 8. pobijane uredbe također proizlazi da toj uredbi valja priznati retroaktivan učinak od datuma pristupanja Republike Hrvatske Uniji, 1. srpnja 2013., zbog sljedećih razloga:
- „Uvrštavanje [Republike] Hrvatske u Prilog XV. dio A Uredbe (EZ) br. 607/2009 u pogledu upotrebe naziva sorte vinove loze 'teran' trebalo bi proizvoditi učinke od datuma njezina pristupanja, 1. srpnja 2013., jer je [Republika] Hrvatska zahtjev uložila prije toga datuma, a tradicionalna upotreba naziva 'teran' kao sorte vinove loze za stavljanje na tržište vina proizvedenih na hrvatskom državnom području bila je postojeća praksa u trenutku pristupanja i jer je donošenje ove uredbe bilo odgođeno samo zbog očekivanja rješenja pregovora. Zbog istih bi razloga trebalo predvidjeti prijelaznu odredbu za vina proizvedena prije stupanja na snagu ove uredbe.”
- 21 Na temelju članka 1. pobijane uredbe, u dio A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009 umetnut je dodatni redak 55, u kojem se navodi da se naziv „Teran” kao sorta vinove loze može navesti na etiketi vina proizvedenih u [...] Hrvatskoj, ali samo za oznaku izvornosti „Hrvatska Istra” (PDO-HR-A 1652) i pod uvjetom da se oznake „Hrvatska Istra” i „teran” nalaze u istom vidnom polju i da je naziv „teran” ispisan manjim slovima od naziva „Hrvatska Istra”.
- 22 Člankom 2. pobijane uredbe, međutim, predviđena je sljedeća prijelazna mjera:
- „Vina sa zaštićenom oznakom izvornosti 'Hrvatska Istra' (PDO-HR-A1652) proizvedena prije datuma stupanja na snagu ove Uredbe mogu se u skladu s primjenjivim zakonodavstvom stavljati na tržište dok se ne potroše zalihe, čak i ako ne ispunjuju uvjete označavanja iz retka 55 Priloga XV. dijela A Uredbe (EZ) br. 607/2009, kako je dodan člankom 1. ove Uredbe.”

- 23 Na temelju članka 3. prvog stavka pobijane uredbe, ona stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*, odnosno 21. srpnja 2017. Međutim, drugim stavkom tog članka predviđeno je da se pobijana uredba primjenjuje od 1. srpnja 2013.

II. Okolnosti spora

A. Pristupanje Republike Slovenije Uniji i zaštićena oznaka izvornosti „Teran”

- 24 Republika Slovenija pristupila je Europskoj uniji 1. svibnja 2004.
- 25 Nakon tog pristupanja Komisija je donijela Uredbu (EZ) br. 1429/2004 od 9. kolovoza 2004. o izmjeni Uredbe br. 753/2002 (SL 2004., L 236, str. 11.). U skladu sa svojim člankom 3., Uredba br. 1429/2004 primjenjuje se retroaktivno od datuma pristupanja Republike Slovenije Uniji.
- 26 Na temelju Priloga II. Uredbi br. 1429/2004 na popis iz članka 19. stavka 2. Uredbe br. 753/2002 za Republiku Sloveniju uvršteni su različiti nazivi sorti vinove loze koji sadržavaju oznaku zemljopisnog podrijetla i koji se mogu navesti na oznakama vina. Naziv „Teran” za Republiku Sloveniju bio je uvršten na popis „dodatnih tradicionalnih izraza” u Uniji, odnosno popis izraza koji se tradicionalno upotrebljavaju za opis vina u državama članicama proizvođačima, a koji se osobito odnose na metodu proizvodnje, pripreme, razvoja, odležavanja, ili kakvoću, boju, mjesto proizvodnje ili poseban događaj povezan s poviješću vina, te su utvrđeni u zakonodavstvu država članica proizvođača za potrebe označivanja predmetnih vina proizvedenih na njihovu državnom području. Dodatni tradicionalni izraz „Teran” bio je tako povezan s vinom iz Krasa kao „kvalitetno vino proizvedeno u određenim regijama” (kvalitetno vino psr).
- 27 U skladu s člankom 54. stavkom 5. Uredbe br. 1493/1999, Komisija je 17. veljače 2006. u *Službenom listu Europske unije* (SL 2006., C 41, str. 1.) objavila ažurirani popis kvalitetnih vina psr sastavljen na temelju podataka koje su dostavile države članice. Na tom se popisu navodi naziv „Kras, teran” za Sloveniju.
- 28 Porukom elektroničke pošte od 7. srpnja 2009. Republika Slovenija dostavila je Komisiji novi nacionalni popis svojih kvalitetnih vina psr u kojem su taj put navedena imena „Teran, Kras” i „Kras”. Taj novi popis, koji je odražavao stanje u Sloveniji 31. srpnja 2009., objavljen je u *Službenom listu* 8. kolovoza 2009. (SL 2009., C 187, str. 1.). Na temelju članka 51. stavka 1. Uredbe br. 479/2008, nazivi koji su se nalazili na tom popisu bili su automatski zaštićeni na temelju nove uredbe. Međutim, na Republici Sloveniji bilo je da Komisiji podnese tehničku dokumentaciju i nacionalne odluke o odobrenju tih naziva.
- 29 Republika Slovenija 6. prosinca 2011. Komisiji je dostavila tehničku dokumentaciju iz članka 118.c Uredbe br. 1234/2007 (ranije članak 35. Uredbe br. 479/2008) u vezi s nazivom vina „Teran” radi zaštite tog naziva kao zaštićene oznake izvornosti (ZOI) u smislu članka 118.b te uredbe.
- 30 Povjerenik Komisije za poljoprivredu i ruralni razvoj 17. prosinca 2014. u Komunikaciji C(2014) 9593 *final* upućenoj Komisiji pozvao je kolegij povjerenika Komisije da odobri rezultate ispitivanja tehničke dokumentacije u vezi s nazivima postojećih vina koje je provela Glavna uprava (GU) za poljoprivredu i ruralni razvoj, a koje je Komisija zaprimila u skladu s člankom 118.s stavkom 2. Uredbe br. 1234/2007 (koji odgovara članku 51. Uredbe br. 479/2008). Slovenski naziv „Teran” nalazio se na popisu postojećih naziva vina za koje je potvrđena zaštita kao ZOI-ja. Međutim, u bilješci je bilo pojašnjeno da činjenica da Republika Slovenija upotrebljava naziv „Teran” ne utječe na prava hrvatskih proizvođača da upotrebljavaju taj naziv za označivanje sorte vinove loze, u skladu s delegiranim aktom koji Komisija namjerava donijeti na temelju članka 100. stavka 3. Uredbe br. 1308/2013.

B. Naziv sorte vinove loze „teran” u Hrvatskoj

- 31 Republika Hrvatska radi pristupanja Uniji 8. rujna 2008. podnijela je svoje pregovaračko stajalište. Na stranici 51. tog dokumenta, u poglavlju 11., koje se odnosi na poljoprivredu, Republika Hrvatska zatražila je, među ostalim, da se njezina „[n]acionaln[a] list[a] priznatih kultivara vinove loze [uvrsti] u postojeći popis sorti grožđa i njihovih sinonima koji u sebi uključuju zemljopisni naziv[,] koj[i] se mogu nalaziti na deklaracijama vina iz Priloga II. Uredb[i] Komisije (EZ) br. 753/2002”.
- 32 Republika Hrvatska 28. siječnja 2011. u dodatku na svoje pregovaračko stajalište, koji se odnosio na poglavlje 11., naslovljeno „Poljoprivreda i ruralni razvitak”, navela je da želi povući svoj zahtjev iz točke 31. ove presude. Istaknula je da je razumjela da se nacionalni popis sorti vinove loze i njihovih sinonima koji sadržavaju oznaku zemljopisnog podrijetla i koji se mogu nalaziti na oznakama vina određuje na razini države članice u skladu s uvjetima iz Uredbe Vijeća (EZ) br. 1234/2007 te da će Komisija sastaviti popis tih sorti u skladu s člankom 62. stavkom 4. Uredbe br. 607/2009.
- 33 U Zajedničkom stajalištu AD 12 – 11 od 15. travnja 2011. o poglavlju 11., koje se odnosi na poljoprivredu i ruralni razvoj, Unija je istaknula da je Republika Hrvatska „pov[ukla] zahtjev da se nacionalna lista priznatih kultivara vinove loze uvrsti u postojeći popis sorti grožđa i njihovih sinonima koji sadrže oznaku zemljopisnog podrijetla, a koji se mogu nalaziti na deklaracijama vina iz članka 62. stavka 4. Uredbe Komisije (EZ) br. 607/2009”.

C. Postupak donošenja pobijane uredbe

- 34 U dopisu Komisiji od 13. svibnja 2013. Republika Hrvatska izvijestila je o svojim zabrinutostima u pogledu mogućnosti daljnje uporabe naziva sorte vinove loze „teran” za označivanje svojih vina nakon svojeg pristupanja Uniji 1. srpnja 2013., zato što je to ime već bilo registrirano kao slovenski ZOI. Stoga je od Komisije zatražila da pronađe rješenje koje bi zadovoljilo sve zainteresirane stranke. U tom je kontekstu pozvala Komisiju da preispita status slovenskog ZOI-ja „Teran”.
- 35 Drugim dopisom upućenim Komisiji istog dana Republika Hrvatska podnijela je prijedlog za reviziju popisa A iz Priloga XV. Uredbi br. 607/2009. Taj se prijedlog nije odnosio na naziv „teran”.
- 36 Dopisom od 5. srpnja 2013. Komisija je odgovorila Republici Hrvatskoj da je registracija ZOI-ja „Teran” osjetljivo pitanje koje njezine službe pažljivo razmatraju.
- 37 U dopisu upućenom Komisiji 16. travnja 2014. Republika Hrvatska ponovno je istaknula svoju zabrinutost u pogledu nemogućnosti uporabe naziva „teran” za označivanje svojih vina zbog postojanja slovenskog ZOI-ja istog naziva. Predložila je da se naziv „teran” uključi u dio A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009. Republika Hrvatska također je navela da je Komisija predložila da se s Republikom Slovenijom pronađe zajedničko rješenje i da je stoga 11. veljače 2014. održan sastanak hrvatskih i slovenskih ministara.
- 38 Komisija je pripremila nacrt delegirane uredbe za izmjenu dijela A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009 kako bi u njega uvrstila naziv sorte vinove loze „teran”. Taj je nacrt, o kojem se prvotno trebalo raspravljati na sastanku stručne skupine država članica GREX WINE 8. rujna 2014., naposljetku bio povučen s dnevnog reda tog sastanka.
- 39 U dopisu od 11. studenoga 2014. Republika Slovenija zahvalila je Komisiji na bilateralnom sastanku koji je s njom održan u vezi s pitanjem vina „Teran”. Dodala je da je to pitanje ključno za njezine proizvođače vina i da je vrlo iznenađena time što je Komisija pripremila nacrt delegirane uredbe radi dopuštanja Republici Hrvatskoj da taj naziv upotrebljava za označivanje svojih vina, s obzirom na suprotne izjave koje je Komisija javno dala u travnju 2013.

- 40 Komisija je 4. prosinca 2014. odgovorila Republici Sloveniji da je točno da je slovenska oznaka „Teran” zaštićena, ali da je Republika Hrvatska istaknula pitanje uporabe naziva sorte vinove loze „teran” tijekom pregovora koji su prethodili pristupanju Uniji, da ona nije imala mogućnost usprotiviti se registraciji naziva „Teran” kao slovenskog ZOI-ja i da Komisija u skladu s propisima koji su na snazi ima pravo predvidjeti odstupanja od apsolutne zaštite ZOI-ja.
- 41 Slijedom toga, Komisija i Republika Slovenija održale su više sastanaka i razmijenile više dopisa.
- 42 Stručna skupina GREX WINE raspravljala je 24. siječnja 2017. o nacrtu delegirane uredbe kojom bi se Republici Hrvatskoj dopustila uporaba naziva „Teran” za označivanje njezinih vina. Republika Slovenija i Republika Hrvatska podnijele su svoja očitovanja.
- 43 Od 17. ožujka do 14. travnja 2017. nacrt delegirane uredbe iz točke 42. ove presude bio je objavljen na Komisijinu portalu „Bolja izrada zakonodavstva”. Različiti intervenijenti, uključujući proizvođače i udruženje slovenskih proizvođača vina, dostavili su svoja stajališta o tom nacrtu uredbe.
- 44 Komisija je 19. svibnja 2017. donijela pobijanu uredbu.

III. Postupak i zahtjevi stranaka

- 45 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 15. rujna 2017. Republika Slovenija pokrenula je ovaj postupak.
- 46 Komisija je 4. prosinca 2017. podnijela odgovor na tužbu tajništvu Općeg suda.
- 47 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 29. prosinca 2017. Republika Hrvatska zatražila je intervenciju u ovom postupku u potporu Komisijinu zahtjevu.
- 48 Republika Slovenija 23. veljače 2018. tajništvu Općeg suda podnijela je repliku.
- 49 Odlukom od 1. ožujka 2018. predsjednik četvrtog vijeća Općeg suda odobrio je Republici Hrvatskoj intervenciju u potporu Komisijinu zahtjevu.
- 50 Komisija je 16. svibnja 2018. podnijela odgovor na repliku tajništvu Općeg suda.
- 51 Republika Hrvatska podnijela je 16. svibnja 2018. svoj intervencijski podnesak tajništvu Općeg suda.
- 52 Republika Slovenija 26. srpnja 2018. podnijela je svoja očitovanja na intervencijski podnesak tajništvu Općeg suda.
- 53 Komisija nije podnijela očitovanja na taj intervencijski podnesak.
- 54 Dopisom od 3. kolovoza 2018. Republika Slovenija navela je da želi da je se sasluša na raspravi.
- 55 Na prijedlog četvrtog vijeća, Opći sud odlučio je, na temelju članka 28. svojeg Poslovnika, predmet uputiti proširenom sastavu suda.
- 56 Opći sud odlučio je na temelju prijedloga suca izvjestitelja otvoriti usmeni dio postupka.
- 57 Opći sud dopisom tajništva od 10. listopada 2019. u okviru mjera upravljanja postupkom postavio je strankama pitanja na koja se prije rasprave mora odgovoriti pisanim putem. Stranke su na dopis odgovorile u za to određenom roku.

- 58 Izlaganja stranaka i njihovi odgovori na pitanja koja je postavio Opći sud saslušani su na raspravi 3. prosinca 2019.
- 59 Republika Slovenija od Općeg suda zahtijeva da:
- u cijelosti poništi pobijanu uredbu;
 - naloži Komisiji snošenje troškova.
- 60 Komisija od Općeg suda zahtijeva da:
- utvrdi da je tužba neosnovana;
 - Republici Sloveniji naloži snošenje troškova.
- 61 Republika Hrvatska od Općeg suda u biti zahtijeva da odbije tužbu.

IV. Pravo

- 62 Republika Slovenija u prilog svojoj tužbi ističe osam tužbenih razloga:
- prvi, koji se temelji na povredi članka 232. Uredbe br. 1308/2013 u vezi s njezinim člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom;
 - drugi, koji se temelji na povredi načela pravne sigurnosti, poštovanja stečenih prava, zaštite legitimnih očekivanja i proporcionalnosti;
 - treći, koji se temelji na povredi članka 17. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) i članka 1. Protokola br. 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: EKLJP);
 - četvrti, koji se temelji na povredi članka 41. Akta o uvjetima pristupanja Republike Hrvatske Uniji jer je pobijanom uredbom predviđeno prijelazno razdoblje za stavljanje na tržište vina proizvedenog prije 1. srpnja 2013.;
 - peti, koji se temelji na povredi članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013, uzimajući u obzir smisao koji toj odredbi daju temeljna načela prava Unije te članak 17. Povelje i članak 1. Protokola br. 1 uz EKLJP;
 - šesti, koji se temelji na povredi članka 13. stavka 2. UEU-a i članka 290. UFEU-a jer je Komisija prekoračila granice ovlaštenja koje joj je dodijeljeno Ugovorima za donošenje delegiranih akata;
 - sedmi, koji se temelji na povredi članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013 i članka 62. stavka 3. Uredbe br. 607/2009, u vezi s člankom 4. stavkom 3. i člankom 49. stavkom 2. UEU-a, jer Republika Hrvatska nije podnijela zahtjev za uvrštenje naziva sorte vinove loze „teran” u dio A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009 prije svojeg pristupanja Uniji i zato što Republika Slovenija o takvom zahtjevu nije bila obaviještena za potrebe pregovora o pristupanju;
 - osmi, koji se temelji na povredi točke V.28. Međuinstitucijskog sporazuma od 13. travnja 2016. Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o boljoj izradi zakonodavstva (SL 2016., L 123, str. 1.) (u daljnjem tekstu: Međuinstitucijski sporazum) i stavka II.7. Zajedničkog dogovora Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije o delegiranim aktima (u daljnjem tekstu: Zajednički dogovor) te načela institucionalne ravnoteže.

A. Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 232. Uredbe br. 1308/2013 u vezi s njezinim člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom

- 63 Kao prvo, Republika Slovenija ističe da se pravna osnova pobijane uredbe, odnosno članak 100. stavak 3. drugi podstavak Uredbe br. 1308/2013, u skladu s njezinim člankom 232., primjenjuje tek od 1. siječnja 2014. Međutim, iz članka 3. pobijane uredbe proizlazi da se ona primjenjuje od 1. srpnja 2013., odnosno prije datuma na koji se uredba na temelju koje je donesena počela primjenjivati. Slijedom toga, time što je pobijanoj uredbi priznala retroaktivan učinak koji obuhvaća razdoblje koje prethodi stupanju na snagu, pa čak i postojanju Uredbe br. 1308/2013, Komisija je prekoračila granice ovlaštenja predviđenog člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom Uredbe br. 1308/2013 u vezi s njezinim člankom 232.
- 64 Kao drugo, Republika Slovenija tvrdi da je, u skladu s člankom 62. stavkom 3. Uredbe br. 607/2009, uvrštavanje naziva „teran” u dio A Priloga XV. toj uredbi trebalo odobriti u skladu s pravilima Unije koja su bila na snazi na dan pristupanja Republike Hrvatske, to jest 1. srpnja 2013. Međutim, Uredba br. 1308/2013, koja je pravna osnova za donošenje pobijane uredbe, 1. srpnja 2013. još nije bila na snazi. Tako su na taj datum bile primjenjive odredbe Uredbe br. 1234/2007, konkretno njezin članak 118.j, koji se prestao primjenjivati od 1. siječnja 2014. Stoga se, prema mišljenju Republike Slovenije, Uredba br. 1308/2013 ne može smatrati uredbom koja je bila na snazi u trenutku pristupanja Republike Hrvatske Uniji u smislu članka 62. stavka 3. Uredbe br. 607/2009.
- 65 Komisija osporava argumente Republike Slovenije.

1. Povreda članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013 u vezi s njezinim člankom 232.

- 66 Valja utvrditi da je pobijana uredba donesena 19. svibnja 2017. i da je stupila na snagu na dan svoje objave u *Službenom listu Europske unije*, odnosno 21. srpnja 2017. Međutim, člankom 3. te uredbe predviđeno je da se ona primjenjuje retroaktivno od 1. srpnja 2013. Kao što to ističe Republika Slovenija, taj je datum raniji od datuma na koji se počela primjenjivati Uredba br. 1308/2013, koja čini pravnu osnovu pobijane uredbe, odnosno 1. siječnja 2014.
- 67 Stoga valja provjeriti je li, kao što to u biti tvrdi Republika Slovenija, Komisija prekoračila ovlasti koje su joj dodijeljene člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom Uredbe br. 1308/2013 u vezi s njezinim člankom 232. jer joj te odredbe ni na koji način nisu omogućile retroaktivnu provedbu ovlasti koje su joj tim člancima dodijeljene.
- 68 U tom pogledu ustaljena je sudska praksa da, kako bi se osiguralo poštovanje načelâ pravne sigurnosti i zaštite legitimnih očekivanja, materijalna pravila treba tumačiti na način da se odnose na situacije koje su nastale prije njihova stupanja na snagu samo ako iz njihova teksta, svrhe ili strukture jasno proizlazi da im treba pripisati takav učinak (presude od 24. rujna 2002., Falck i Acciaierie di Bolzano/Komisija, C-74/00 P i C-75/00 P, EU:C:2002:524, t. 119. i od 19. lipnja 2015., Italija/Komisija, T-358/11, EU:T:2015:394, t. 112.).
- 69 U ovom slučaju, u skladu s člankom 232. Uredbe br. 1308/2013, njezin članak 100. stavak 3. drugi podstavak primjenjuje se tek od 1. siječnja 2014. Nijedna uvodna izjava ni bilo koja druga odredba te uredbe ne upućuje na to da bi kao početak učinka potonje odredbe trebalo utvrditi datum različit od onoga koji proizlazi iz članka 232. navedene uredbe. Iako iz članka 100. stavka 3. drugog podstavka te uredbe proizlazi da je cilj te odredbe zaštititi postojeće postupke označivanja, iz nje ni na koji način ne proizlazi da se takve postupke može zaštititi prije datuma početka primjene predmetnog delegiranja ovlasti. U tom se kontekstu ne može smatrati da ovlaštenje koje joj je dodijeljeno člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom Uredbe br. 1308/2013 dopušta Komisiji da svoje delegirane ovlasti upotrijebi za odobravanje odstupanja koje se odnosi na razdoblje prije 1. siječnja 2014.

- 70 Stoga je Komisija, kada je na temelju ovlaštenja iz članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013 odobrila odstupanje u području označivanja, kako je predviđeno pobijanom uredbom, između 1. srpnja 2013. i 1. siječnja 2014. retroaktivno primijenila članak 100. stavak 3. drugi podstavak Uredbe br. 1308/2013, što njome nije bilo predviđeno.
- 71 Međutim, još je potrebno ispitati ima li pobijana uredba zbog takve retroaktivne primjene delegiranja ovlasti predviđenog člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom Uredbe br. 1308/2013 bitan nedostatak koji može dovesti do njezina poništenja kad je riječ o njezinu učinku prije 1. siječnja 2014. (vidjeti analogijom presudu od 19. lipnja 2015., Italija/Komisija, T-358/11, EU:T:2015:394, t. 121.).
- 72 U tom pogledu valja istaknuti da je, kao što to proizlazi iz točke 2. ove presude, članak 42. stavak 3. Uredbe br. 479/2008 bio naknadno unesen u Uredbu br. 1234/2007 te je tako bio zamijenjen člankom 118.j stavkom 3. Uredbe br. 1234/2007, koji se primjenjivao u trenutku pristupanja Republike Hrvatske Uniji. Tim je odredbama već bilo predviđeno pravilo slično onomu iz članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013, odnosno to da se naziv sorte vinove loze koji sadržava ZOI ili se od njega sastoji i koji nije naveden u prilogu relevantnoj uredbi ne smije navesti na etiketama vina, osim ako Komisija ne donese mjere kojima se predviđa drukčije. Tako se člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom Uredbe br. 1308/2013 ne stvara novo ovlaštenje za Komisiju, nego je riječ o neprekinutom slijedu članka 118.j stavka 3. Uredbe br. 1234/2007, koja je bila na snazi i primjenjiva na dan pristupanja Republike Hrvatske Uniji 1. srpnja 2013.
- 73 Iz članka 230. Uredbe br. 1308/2013 također proizlazi da se upućivanja na Uredbu br. 1234/2007 smatraju upućivanjima na Uredbu br. 1308/2013 te da se čitaju u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga XIV. toj uredbi. U toj je korelacijskoj tablici pak navedeno da članak 118.j Uredbe br. 1234/2007 odgovara članku 100. Uredbe br. 1308/2013.
- 74 Usto, prilikom ispitivanja u okviru mjera upravljanja postupkom stranke su priznale da se ovlasti koje su Komisiji dodijeljene člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom Uredbe br. 1308/2013 ne razlikuju bitno od ovlasti koje proizlaze iz članka 118.j stavka 3. Uredbe br. 1234/2007.
- 75 Točno je da je posebnost članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013 u tome što se Komisiji izričito nalaže da uzme u obzir postojeće postupke označivanja. Međutim, to pojašnjenje ne može dovesti do zaključka da se ovlaštenje koje je Komisiji dodijeljeno tom odredbom bitno razlikuje od onog predviđenog člankom 42. stavkom 3. Uredbe br. 479/2008, a zatim člankom 118.j stavkom 3. Uredbe br. 1234/2007, s obzirom na to da da se njime samo nastoji pojasniti to ovlaštenje na način da se Komisiji nalaže da uzme u obzir postojeće postupke označivanja. To usto omogućuje da se proizvođačima kojima je odobrena uporaba ZOI-ja ponudi veće jamstvo da Komisijina odluka neće biti donesena proizvoljno a da pritom nije izmijenjena priroda ili opseg ovlaštenja koje je zakonodavac dodijelio Komisiji.
- 76 Uostalom, među strankama nije sporno da je u trenutku njezina pristupanja Uniji u Hrvatskoj postojala praksa označivanja u pogledu naziva sorte vinove loze „teran”. Takvo se utvrđenje ne mijenja neovisno o tome primjenjuje li se Uredba br. 1234/2007 ili Uredba br. 1308/2013.
- 77 Slijedom toga, iako je Komisija retroaktivno primijenila članak 100. stavak 3. drugi podstavak Uredbe br. 1308/2013, što zakonodavac nije predvidio, ona u biti, kad je riječ o razdoblju od 1. srpnja 2013. do 1. siječnja 2014., u pogledu Republike Hrvatske nije upotrijebila novo ovlaštenje o kojem Republika Slovenija nije imala saznanja. Osim toga, nije sporno da bi Komisija, čak i da se za donošenje pobijane uredbe mogla osloniti na članak 118.j Uredbe br. 1234/2007, došla do istog rezultata, odnosno odobrenja odstupanja u pogledu označivanja za hrvatska vina od pristupanja Republike Hrvatske Uniji.
- 78 Prvi dio prvog tužbenog razloga stoga treba odbiti kao neosnovan.

2. Povreda članka 62. stavka 3. Uredbe br. 607/2009 u vezi s člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom i člankom 232. Uredbe br. 1308/2013

- 79 Kad je riječ o članku 62. stavku 3. Uredbe br. 607/2009, valja podsjetiti na to da se, u skladu s tom odredbom, nazivi sorti vinove loze i njihovi sinonimi iz dijela A Priloga XV. navedenoj uredbi koji sadržavaju ZOI ili se od njega sastoje mogu navesti na etiketi proizvoda sa ZOI-jem samo ako su odobreni u skladu s pravilima Unije koja su bila na snazi, u ovom slučaju, na datum pristupanja Republike Hrvatske Uniji.
- 80 Stoga valja ispitati je li, kao što to tvrdi Republika Slovenija, članak 62. stavak 3. Uredbe br. 607/2009 u vezi s člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom i člankom 232. Uredbe br. 1308/2013 sprečavao Komisiju da se za donošenje pobijane uredbe osloni na članak 100. stavak 3. drugi podstavak Uredbe br. 1308/2013, primjenjive od 1. siječnja 2014.
- 81 U tom pogledu, kao prvo, valja utvrditi da, u nedostatku suprotnih naznaka u tekstu članka 62. stavka 3. Uredbe br. 607/2009, „pravil[a] [Unije] koja su bila na snazi” iz te odredbe nužno obuhvaćaju pravila o ovlaštenju Komisije sadržana u članku 118.j stavku 3. Uredbe br. 1234/2007, ali i ona sadržana u članku 100. stavku 3. drugom podstavku Uredbe br. 1308/2013.
- 82 Naime, iako je točno da Uredba br. 1308/2013 još nije bila na snazi, a nije bila ni donesena u trenutku pristupanja Republike Hrvatske Uniji 1. srpnja 2013., na taj je datum već postojalo, kao što to proizlazi iz točke 72. ove presude, izričito ovlaštenje Komisije, sadržano u članku 118.j stavku 3. Uredbe br. 1234/2007, koje joj je omogućavalo da donese odstupanja u području označivanja, a koje se nije bitno razlikovalo od ovlaštenja sadržanog u članku 100. stavku 3. drugom podstavku Uredbe br. 1308/2013.
- 83 Stoga Komisija prilikom donošenja pobijane uredbe na temelju članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013 nije primijenila materijalnopravnu odredbu različitu od one koja je bila na snazi u trenutku pristupanja Republike Hrvatske Uniji, kao što je to Slovenija sama priznala u svojim odgovorima danima u okviru mjera upravljanja postupkom.
- 84 Usto, Republika Slovenija nije navela nijedno drugo pravilo koje je bilo na snazi 1. srpnja 2013., a koje je Komisija pogrešno propustila uzeti u obzir za donošenje pobijane uredbe. Također nije tvrdila ni to da Komisija za ocjenu postojanja postupaka označivanja u Republici Hrvatskoj kad je riječ o nazivu „teran” nije mogla uzeti u obzir stanje na datum pristupanja te države Uniji.
- 85 Kao drugo, prema ustaljenoj sudskoj praksi, odredba koja čini pravnu osnovu akta i koja ovlašćuje instituciju Unije za usvajanje akta o kojem je riječ mora biti na snazi u vrijeme njegova usvajanja (presuda od 4. travnja 2000., Komisija/Vijeće, C-269/97, EU:C:2000:183, t. 45.; vidjeti također u tom smislu presudu od 1. srpnja 2009., ThyssenKrupp Stainless/Komisija, T-24/07, EU:T:2009:236, t. 74.).
- 86 Odredbe na snazi na dan donošenja pobijane uredbe, 19. svibnja 2017., bile su pak one Uredbe br. 1308/2013. Na taj datum Komisija, dakle, više nije mogla temeljiti pobijanu uredbu na članku 118.j Uredbe br. 1234/2007, s obzirom na to da je ta uredba bila stavljena izvan snage i stoga više nije bila važeća. Slijedom toga, jedina pravna osnova na koju se Komisija za donošenje pobijane uredbe mogla osloniti bio je članak 100. stavak 3. drugi podstavak Uredbe br. 1308/2013, pri čemu u tom pogledu nije raspolagala nikakvom diskrecijskom ovlašću (vidjeti analogijom presudu od 21. studenoga 2012., Španjolska/Komisija, T-76/11, EU:T:2012:613, t. 31. i 32.).
- 87 Kao treće, članak 118.j Uredbe br. 1234/2007, kao i članak 100. stavak 3. drugi podstavak Uredbe br. 1308/2013, ovlašćuje Komisiju na donošenje odstupanja u području označivanja kako bi se omogućilo mirno supostojanje ZOI-ja i postojećih postupaka označivanja od trenutka kada je ZOI registriran ili se primjenjuje. Štoviše, tim se odredbama ne predviđa nikakvo izričito vremensko ograničenje Komisijina djelovanja.

- 88 U ovom slučaju valja utvrditi da Komisija nije mogla donijeti pobijanu uredbu prije pristupanja Republike Hrvatske Uniji jer za donošenje takve uredbe prije tog datuma nije bila nadležna *ratione loci*. U tom je kontekstu Komisija donošenjem pobijane uredbe s retroaktivnim učinkom od dana pristupanja Republike Hrvatske Uniji pravilno uzela u obzir trenutak u kojem se konkretno počelo postavljati pitanje supostojanja slovenskog ZOI-ja „Teran” i hrvatskih postupaka označivanja, odnosno trenutak tog pristupanja. S obzirom na okolnosti slučaja, Komisija je stoga djelovala u skladu sa strukturom i tekstom predmetnih odredbi.
- 89 Stoga prigovor koji se temelji na tvrdnji da je Komisija povrijedila članak 62. stavak 3. Uredbe br. 607/2009 u vezi s člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom i člankom 232. Uredbe br. 1308/2013 treba odbiti kao neosnovan.
- 90 Slijedom toga, prvi tužbeni razlog valja odbiti.

B. Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi načela pravne sigurnosti, poštovanja stečenih prava, zaštite legitimnih očekivanja i proporcionalnosti

- 91 Republika Slovenija u biti tvrdi da je Komisija, time što je pobijanoj uredbi priznala retroaktivan učinak od gotovo četiri godine, povrijedila, kao prvo, načela pravne sigurnosti i *nemo potest venire contra factum proprium*, kao drugo, načela poštovanja stečenih prava i zaštite legitimnih očekivanja te, kao treće, načelo proporcionalnosti. U okviru ovog tužbenog razloga Republika Slovenija također u biti ističe povredu članka 100. stavka 3. Uredbe br. 1308/2013 i članka 62. stavka 3. Uredbe br. 607/2009.
- 92 Naime, prije svega, ni iz odredbi Uredbe br. 607/2009 ni iz odredbi Uredbe br. 1308/2013 ne proizlazi da je zakonodavčeva namjera bila izuzeću predviđenom u članku 100. stavku 3. drugom podstavku navedene uredbe priznati retroaktivan učinak na način i u okolnostima poput onih predviđenih pobijanom uredbom. Nadalje, temeljni zahtjev pravne sigurnosti protivi se tomu da Komisija može na neodređeno vrijeme odgađati izvršavanje svojih ovlasti. Usto, donošenjem pobijane uredbe više od četiri godine nakon pristupanja Republike Hrvatske Uniji znatno se odstupilo od Komisijine prakse tijekom prethodnih pristupanja te su time povrijeđena legitimna očekivanja slovenskih proizvođača vina utemeljena na nekoliko izjava Komisijinih službi danih od 2013. godine. U tom kontekstu Republika Slovenija predlaže Općem sudu da kao svjedoka sasluša osobu A, službenika u slovenskom ministarstvu poljoprivrede. Naposljetku, time što je donijela pobijanu uredbu s retroaktivnim učinkom, Komisija je dovela u pitanje sve inspekcijske postupke koji su u Republici Sloveniji provedeni protiv osoba odgovornih za povrede slovenskog ZOI-ja „Teran”.
- 93 Kad je riječ o povredi načela proporcionalnosti, Republika Slovenija ne iznosi nikakvu posebnu argumentaciju. Međutim, s obzirom na točku 28. i sljedeće tužbe, valja razumjeti da ona u biti tvrdi da je Komisija prekoračila ono što je nužno time što je pobijanoj uredbi priznala retroaktivan učinak od gotovo četiri godine.
- 94 Komisija, koju podupire Republika Hrvatska, osporava argumente Republike Slovenije.

1. Povreda načela pravne sigurnosti, poštovanja stečenih prava i zaštite legitimnih očekivanja te, u biti, povreda članka 100. stavka 3. Uredbe br. 1308/2013 i članka 62. stavka 3. Uredbe br. 607/2009

- 95 Uvodno valja podsjetiti na to da načelo pravne sigurnosti zahtijeva, s jedne strane, da su pravna pravila jasna i precizna i, s druge strane, da je njihova primjena predvidljiva za pojedince (presuda od 10. rujna 2009., Plantanol, C-201/08, EU:C:2009:539, t. 46.).

- 96 Načelo zaštite legitimnih očekivanja definira se pak kao pravo koje ima svaki pojedinac koji se nalazi u situaciji iz koje proizlazi da je uprava kod njega stvorila osnovana očekivanja (vidjeti u tom smislu presude od 19. svibnja 1983., Mavridis/Parlament, 289/81, EU:C:1983:142, t. 21. i od 26. lipnja 1990., Sofrimport/Komisija, C-152/88, EU:C:1990:259, t. 26.). Na to se načelo mogu pozvati i države (presuda od 26. lipnja 2012., Poljska/Komisija, C-335/09 P, EU:C:2012:385, t. 180. i 181.; vidjeti također u tom smislu presudu od 6. listopada 2009., Komisija/Španjolska, C-562/07, EU:C:2009:614, t. 18. do 20.).
- 97 Iz sudske prakse proizlazi da se nitko ne može pozvati na povredu načela zaštite legitimnih očekivanja ako ne postoje precizna jamstva koja mu je pružila uprava (vidjeti presudu od 18. siječnja 2000., Mehibas Dordtselaan/Komisija, T-290/97, EU:T:2000:8, t. 59. i navedenu sudsku praksu; presudu od 9. srpnja 2003., Cheil Jedang/Komisija, T-220/00, EU:T:2003:193, t. 33.).
- 98 Osim toga, gospodarski subjekt ne može se pozvati na stečeno pravo ili čak legitimna očekivanja da će se zadržati postojeće stanje koje se može izmijeniti odlukama koje institucije Unije donose u okviru svoje diskrecijske ovlasti (presuda od 5. listopada 1994., Njemačka/Vijeće, C-280/93, EU:C:1994:367, t. 80.).
- 99 Kad je riječ, osobito, o retroaktivnom učinku akta Unije, valja pojasniti da se načelo pravne sigurnosti načelno protivi tomu da se početak vremenskog važenja akta Unije odredi prije njegove objave. Međutim, ta zabrana nije apsolutna i može se iznimno zanemariti kada to zahtijeva cilj koji se treba postići i kada su legitimna očekivanja zainteresiranih osoba uredno poštovana (presude od 24. rujna 2002., Falck i Acciaierie di Bolzano/Komisija, C-74/00 P i C-75/00 P, EU:C:2002:524, t. 119. i od 10. studenoga 2010., OHIM/Simões Dos Santos, T-260/09 P, EU:T:2010:461, t. 48. i navedena sudska praksa).
- 100 S obzirom na ta načela valja provjeriti je li Komisija, time što je pobijanoj uredbi priznala retroaktivan učinak od gotovo četiri godine, povrijedila načela pravne sigurnosti, zaštite legitimnih očekivanja i poštovanja stečenih prava slovenskih proizvođača vina kojima je odobrena uporaba ZOI-ja „Teran” te, u biti, odredbe Uredbe br. 607/2009 i Uredbe br. 1308/2013. U tom pogledu valja ispitati svaki od argumenata koje je istaknula Republika Slovenija, prema kojima, kao prvo, odredbe Uredbe br. 607/2009 i Uredbe br. 1308/2013 ne omogućavaju priznavanje retroaktivnog učinka na način i u okolnostima poput onih pobijane uredbe, kao drugo, Komisija s obzirom na načelo pravne sigurnosti nije mogla na neodređeno vrijeme odgađati izvršavanje svojih ovlasti, kao treće, Komisija je odstupila od prakse koju je slijedila tijekom prethodnih pristupanja i povrijedila legitimna očekivanja slovenskih proizvođača vina te, kao četvrto, Komisija je dovela u pitanje sve inspekcijske postupke koje je Republika Slovenija provela protiv počinitelja povreda slovenskog ZOI-ja „Teran”.

a) Prigovor koji se temelji na povredi članka 100. stavka 3. Uredbe br. 1308/2013 i članka 62. stavka 3. Uredbe br. 607/2009

- 101 Argumentima Republike Slovenije koji se temelje na povredi članka 100. stavka 3. Uredbe br. 1308/2013 i članka 62. stavka 3. Uredbe br. 607/2009 kao i obveze koju te odredbe nameću Komisiji da djeluje što je ranije moguće od pristupanja države Uniji nastoji se u biti dokazati da te odredbe sadržavaju vremensko ograničenje za Komisijino djelovanje.
- 102 U ovom slučaju člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom Uredbe br. 1308/2013 za odobrenje odstupanja nalaže se jedino da se uzmu u obzir postojeći postupci označivanja. Članak 62. stavak 3. Uredbe br. 607/2009 upućuje na pravila Unije koja su bila na snazi na dan pristupanja dotične države članice.
- 103 Stoga je za donošenje odstupanja u području označivanja potrebno utvrditi da postoje postupci označivanja koje treba, ovisno o slučaju, održati. Takvi postupci, dakle, nužno moraju postojati na dan na koji se takvo odstupanje počinje primjenjivati. U slučaju u kojem, poput ovoga, takvi postupci

postoje u trenutku pristupanja države Uniji te bi od trenutka tog pristupanja mogli predstavljati povredu ZOI-ja, Komisija se, ako smatra da se takvi postupci moraju moći zadržati na temelju članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013, mora uvjeriti u to da su takvi postupci označivanja postojali u trenutku pristupanja, odnosno u trenutku u kojem je došlo do sukoba između tih postupaka i tog ZOI-ja.

- 104 Slijedom toga, u slučaju odobravanja odstupanja u području označivanja u trenutku pristupanja države Uniji, kao u ovom slučaju, člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom Uredbe br. 1308/2013 u vezi s člankom 62. stavkom 3. Uredbe br. 607/2009 Komisiji se nalaže da postojanje takvih postupaka označivanja ocijeni s obzirom na stanje u trenutku tog pristupanja, a ne s obzirom na kasnije razdoblje, te da postupa u skladu s pravilima koja su bila na snazi u tom trenutku. Nasuprot tomu, iz teksta tih dviju odredbi ne može se zaključiti da se njima Komisiji nalaže određeni rok za donošenje odstupanja u području označivanja vina, s obzirom na to da one ne sadržavaju nikakve naznake u tom smislu.
- 105 Nasuprot tomu, članak 100. stavak 3. drugi podstavak Uredbe br. 1308/2013 i članak 62. stavak 3. Uredbe br. 607/2009 ne pružaju nikakvu pravnu osnovu na temelju koje bi Komisija mogla delegiranu uredbu kao što je pobijana uredba donijeti prije pristupanja države Uniji. Komisija na toj osnovi nema nikakvu nadležnost *ratione loci* jer je predmetna država treća zemlja. Iz toga proizlazi da, kada je odobrenje odstupanja u području označivanja putem takve delegirane uredbe povezano s takvim pristupanjem, Komisija nužno mora čekati dan tog pristupanja kako bi mogla započeti s postupkom donošenja delegirane uredbe na temelju članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013. Budući da je nužno primijeniti postupak predviđen člankom 290. UFEU-a koji se odnosi na donošenje delegiranih akata, kao što je to propisano člankom 227. Uredbe br. 1308/2013, takav postupak može trajati dulje ili kraće, ovisno o okolnostima slučaja.
- 106 Slijedom toga, ovaj prigovor, koji se u biti temelji na vremenskom ograničenju iz članka 100. stavka 3. Uredbe br. 1308/2013 i članka 62. stavka 3. Uredbe br. 607/2009, nije osnovan.
- 107 Međutim, nepostojanje roka koji je izričito predviđen primjenjivim propisom za donošenje delegirane uredbe kojom se predviđa odstupanje u području označivanja nipošto ne znači da Komisija može zaobići opća načela kojima se uređuje vremensko djelovanje institucija Unije, osobito obvezu poštovanja načela razumnog roka kao i načela pravne sigurnosti, poštovanja stečenih prava i zaštite legitimnih očekivanja. U tom kontekstu valja ispitati i ostale prigovore Republike Slovenije.

b) Prigovor koji se temelji na tome da je Komisija pretjerano odgađala izvršavanje svojih ovlasti

- 108 Kao što to ističe Republika Slovenija, čak i u nedostatku određenog roka, temeljni zahtjev pravne sigurnosti sprečava Komisiju da na neodređeno vrijeme odgađa izvršavanje svojih ovlasti (presuda od 15. siječnja 2013., Španjolska/Komisija, T-54/11, EU:T:2013:10, t. 29.).
- 109 Stoga valja ispitati tijek postupka donošenja pobijane uredbe i provjeriti u kojoj mjeri okolnosti slučaja mogu opravdati njegovo trajanje.
- 110 Kao što to proizlazi iz točaka 31. i 32. ove presude, Republika Hrvatska u svojem pregovaračkom stajalištu od 8. rujna 2008. zahtijevala je da se njezin nacionalni popis priznatih sorti vinove loze uvrsti u postojeći popis sorti vinove loze odnosno njihovih sinonima koji sadržavaju oznaku zemljopisnog podrijetla i koji se mogu nalaziti na oznakama vina. Zatim je 28. siječnja 2011. u dodatku svojem pregovaračkom stajalištu povukla taj zahtjev s obrazloženjem da će taj popis sastaviti Komisija nakon pristupanja Uniji.

- 111 Kao što je to navedeno u točki 29. ove presude, Republika Slovenija tek je 6. prosinca 2011., odnosno nakon povlačenja zahtjeva Republike Hrvatske iz točke 110. ove presude, Komisiji dostavila tehničku dokumentaciju iz članka 118.c Uredbe br. 1234/2007 (koji odgovara članku 35. Uredbe br. 479/2008) u vezi s nazivom vina „Teran” kao takvim radi zaštite tog naziva kao ZOI-ja u smislu članka 118.b te uredbe. Prije tog datuma naziv „Teran”, kao što to proizlazi iz točaka 27. i 28. ove presude, bio je povezan kao dodatni izraz s nazivom „Kras” na popisu slovenskih kvalitetnih vina psr, najprije kao „Kras, teran”, a zatim kao „Teran, Kras”.
- 112 U tom pogledu, kao prvo, iz spisa ovog predmeta proizlazi da je Republika Hrvatska najkasnije u dopisu od 13. svibnja 2013. Komisiji izrazila svoju zabrinutost u pogledu mogućnosti nastavka uporabe naziva sorte vinove loze „teran” nakon svojeg pristupanja Uniji. Taj je dopis rezultirao mnogobrojnim razmjenama dopisa kao i s više bilateralnih sastanaka između Komisije i Republike Slovenije, koji su se, među ostalim, održali 24. rujna 2014., 11. studenoga 2014., 4. prosinca 2014., 26. siječnja 2015., 8., 14. i 16. srpnja 2015. te u siječnju 2017.
- 113 Usto, Republika Slovenija u više je navrata Komisiji poslala dokumente kao i dodatne informacije u vezi sa ZOI-jem „Teran”. Dana 20. siječnja 2016. dostavila je i pisane odgovore na pitanja koja joj je Komisija postavila u vezi s tim ZOI-jem, postupcima označivanja i propisima Unije.
- 114 Elementi navedeni u točkama 110. do 113. ove presude pokazuju da Komisija tijekom cijelog razdoblja koje je prethodilo donošenju pobijane uredbe nije bila pasivna. Iz spisa ne proizlazi ni da je odgađala početak rasprave sa zainteresiranim stranama ni da je kasnila s takvim raspravama. Naprotiv, nastojala je prikupiti sve potrebne informacije i pokušala pronaći zajedničko rješenje problema istaknutog u dopisu Republike Hrvatske od 13. svibnja 2013., koji je spomenut u točki 112. ove presude.
- 115 Kao drugo, iz članka 107. stavka 3. Uredbe br. 1308/2013 (koji odgovara članku 118.s stavku 4. Uredbe br. 1234/2007) proizlazi da je Komisija do 31. prosinca 2014. mogla na vlastitu inicijativu poništiti automatski dodijeljenu zaštitu postojećim nazivima vina koje su države članice prijavile, uključujući slovenski ZOI „Teran”, ako oni ne ispunjavaju odnosno ako su prestali ispunjavati uvjete za dobivanje ZOI-ja iz članka 93. iste uredbe. Budući da je odstupanje u području označivanja za izraz „teran” u korist Republike Hrvatske bilo potrebno isključivo zbog postojanja slovenskog ZOI-ja istog naziva, Komisija je, dakle, prije donošenja pobijane uredbe legitimno mogla pričekati ishod pregleda dokumentacije koju je Republika Slovenija dostavila za ZOI „Teran”.
- 116 Kao treće, Komisija je u svojem dopisu Republici Sloveniji od 18. siječnja 2017. navela da do 30. lipnja 2017. još treba donijeti odluku u vezi s tehničkom dokumentacijom hrvatskog ZOI-ja „Hrvatska Istra”, na koji se upravo odnosi naziv sorte vinove loze „teran”. U odgovoru na mjere upravljanja postupkom Komisija je navela da je u tehničkoj dokumentaciji tog hrvatskog ZOI-ja bilo izričito predviđeno da je navođenje naziva „teran” na etiketama za stavljanje na tržište dopušteno pod uvjetom da se taj naziv nalazi u istom vidnom polju kao i naziv ZOI-ja „Hrvatska Istra”. Komisija je također pojasnila da je, s obzirom na trajanje rasprava i izostanak napretka u pogledu rješavanja pitanja naziva „teran”, mogla jedino zaključiti da se sporazum između dotičnih država članica ne može postići te je odlučila donijeti pobijanu uredbu tako da preuzme načine označivanja predviđene u tehničkoj dokumentaciji hrvatskog ZOI-ja „Hrvatska Istra”, ne čekajući istek roka određenog za pregled te dokumentacije.
- 117 Kao četvrto, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 3. pobijane uredbe, Komisija je očekivala da će Republika Slovenija i Republika Hrvatska pronaći zajedničko rješenje, što se u konačnici pokazalo nemogućim, unatoč Komisijinim nastojanjima u tom smislu.
- 118 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da je Komisija tijekom četiri godine koje su prethodile donošenju pobijane uredbe aktivno nastavljala s analizom spisa „teran”, čiju je osjetljivu prirodu u više navrata istaknula, kao što je to učinila i Republika Slovenija, te da nije na neodređeno vrijeme odgađala

izvršavanje svojih ovlasti. Naprotiv, kao što to proizlazi iz točke 116. ove presude, čak je odlučila da neće pričekati istek roka od 30. lipnja 2017. za pregled tehničke dokumentacije hrvatskog ZOI-ja „Hrvatska Istra” kako bi donijela pobijanu uredbu.

- 119 Slijedom toga, prigovor Republike Slovenije koji se temelji na tome da je Komisija pretjerano odgađala izvršavanje svojih ovlasti treba odbiti kao neosnovan.

c) Prigovor koji se temelji na nezakonitom opsegu retroaktivnog učinka pobijane uredbe

- 120 Kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 99. ove presude, načelo pravne sigurnosti općenito se protivi tomu da se aktima Unije dodjeljuje retroaktivan učinak. Međutim, ta se zabrana može zanemariti ako su ispunjena dva kumulativna uvjeta, to jest, kao prvo, da cilj pobijanog akta zahtijeva da mu se dodijeli retroaktivan učinak i, kao drugo, da su legitimna očekivanja zainteresiranih osoba bila uredno poštovana.
- 121 Stoga valja ispitati ispunjava li opseg retroaktivnog učinka pobijane uredbe dva uvjeta navedena u točki 120.

1) Cilj pobijane uredbe

- 122 Iz sudske prakse proizlazi da obrazloženje akata Unije koji imaju retroaktivan učinak mora sadržavati jasne i nedvosmislene navode kojima se opravdava željeni retroaktivni učinak (presuda od 1. travnja 1993., *Diversint* i *Iberlacta*, C-260/91 i C-261/91, EU:C:1993:136, t. 10.). Također se zahtijeva da je akt koji ima takav retroaktivni učinak takav da se njime može ostvariti željeni cilj (vidjeti u tom smislu presudu od 11. srpnja 1991., *Crispoltoni*, C-368/89, EU:C:1991:307, t. 18.).
- 123 U ovom slučaju iz uvodne izjave 8. pobijane uredbe proizlazi da je ona trebala proizvoditi učinke od dana pristupanja Republike Hrvatske Uniji 1. srpnja 2013. jer je zahtjev za uvrštavanje naziva sorte vinove loze „teran” u dio A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009 bio podnesen prije tog datuma pristupanja, s obzirom na to da je u trenutku pristupanja te države u njoj već postojala praksa označivanja s nazivom „teran” i jer je donošenje te uredbe bilo odgođeno samo zbog očekivanja postizanja zajedničkog rješenja.
- 124 Cilj pobijane uredbe stoga je u biti zaštititi postupke označivanja koji su u Hrvatskoj postojali na dan 30. lipnja 2013. i koji, uostalom, nisu osporeni, nakon što je ta država u tom smislu podnijela zahtjev. U tu je svrhu bila riječ o rješavanju konfliktne situacije između, s jedne strane, tih tada zakonitih postupaka i, s druge strane, prava koja proizlaze iz slovenskog ZOI-ja „Teran”, koji je bio stečen prije dana pristupanja Republike Hrvatske Uniji, od trenutka kada je taj sukob nastao.
- 125 Međutim, s jedne strane, kao što je to navedeno u točki 105. ove presude, Komisija nije mogla donijeti delegiranu uredbu kojom se odobrava odstupanje za predmetne hrvatske postupke označivanja prije dana pristupanja Republike Hrvatske Uniji jer za donošenje takvog akta u pogledu treće zemlje nije imala nadležnost *ratione loci*.
- 126 Usto, kao što je to navedeno u točki 103. ove presude, iz članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013 proizlazi da je Komisija, koja nije mogla započeti s postupkom donošenja pobijane uredbe prije pristupanja Republike Hrvatske Uniji, kako bi ocijenila postoje li nacionalni postupci označivanja koji mogu biti predmet odstupanja od općih pravila Unije u području označivanja, u obzir morala uzeti stanje kakvo je postojalo u trenutku pristupanja Republike Hrvatske Uniji, a ne u nekom kasnijem trenutku.

- 127 S druge strane, s obzirom na osjetljivost pitanja naziva „teran” za obje predmetne države, Komisija je legitimno mogla pokušati doći do zajedničkog rješenja između tih dviju država od nastanka predmetnog sukoba 1. srpnja 2013., što je zahtijevalo određeno vrijeme. Kao što je to navedeno u točki 118. ove presude, Komisija je od tog datuma do donošenja pobijane uredbe aktivno nastavljala s ispitivanjem spisa „teran”.
- 128 Štoviše, među strankama nije sporno da se člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom Uredbe br. 1308/2013 Komisiji upravo nastoji omogućiti da predvidi odstupanja kako bi se omogućilo da se nakon pristupanja države Uniji nastavi s uporabom postojećih postupaka označivanja. Kao što je to i sama Republika Slovenija priznala u svojim odgovorima u okviru mjera upravljanja postupkom, takav je retroaktivni učinak bio potreban zbog nužnosti kontinuiteta zakonitih postupaka u području označivanja, tako da članak 3. drugi stavak pobijane uredbe nije moguće poništiti a da se ne izmijeni bit te uredbe.
- 129 U tom bi kontekstu obvezivanje Komisije da uzme u obzir trenutak pristupanja države Uniji kako bi ocijenila postoje li posebni postupci označivanja a da joj se pritom ne dopusti da za te iste postupke označivanja retroaktivno primijeni odstupanje od dana pristupanja, iako nema ni pravnu ni stvarnu mogućnost donijeti uredbu na sam dan pristupanja te države Uniji, dovelo do toga da bi se delegaciju predviđenu člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom Uredbe br. 1308/2013 lišilo svakog korisnog učinka.
- 130 Slijedom toga, valja zaključiti da je pobijana uredba slijedila cilj u općem interesu koji je zahtijevao da joj se prizna retroaktivan učinak poput onog predviđenog člankom 3. te uredbe.

2) Poštovanje legitimnih očekivanja slovenskih proizvođača vina

- 131 Kad je riječ o poštovanju legitimnih očekivanja slovenskih proizvođača vina, valja provjeriti je li, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 96. ove presude, Komisija kod njih stvorila legitimna očekivanja prema kojima se Republici Hrvatskoj neće odobriti nikakvo odstupanje s retroaktivnim učinkom kad je riječ o navođenju naziva „teran” na etiketama vina proizvedenih na njezinu državnom području. U tom pogledu, valja podsjetiti na to da su takva jamstva, neovisno o obliku u kojem su priopćena, precizne, bezuvjetne i dosljedne informacije (vidjeti presudu od 22. studenoga 2018., Portugal/Komisija, T-31/17, EU:T:2018:830, t. 86. i navedenu sudsku praksu) iz ovlaštenih i pouzdanih izvora (presuda od 9. ožujka 2018., Portugal/Komisija, T-462/16, neobjavljena, EU:T:2018:127, t. 20.).
- 132 Kako bi dokazala da je Komisija kod slovenskih proizvođača vina stvorila legitimna očekivanja, Republika Slovenija u biti se poziva na donošenje Provedbene uredbe br. 753/2013, kojom su u korist Republike Hrvatske predviđena odstupanja u području označivanja nekoliko mjeseci nakon njezina pristupanja Uniji, kao i na izjavu osobe B, službenika za odnose s javnošću Komisijina povjerenika zaduženog za poljoprivredu i ruralni razvoj, od 22. travnja 2013. prema kojoj se nijedno hrvatsko vino ne može staviti na tržište pod nazivom „teran”. Oslanja se i na činjenicu da Republika Hrvatska nije podnijela nikakav zahtjev za uvrštavanje naziva „teran” na popis iz dijela A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009.
- 133 Kad je riječ, kao prvo, o Provedbenoj uredbi br. 753/2013, donesenoj nedugo nakon pristupanja Republike Hrvatske Uniji, iz njezine uvodne izjave 3. i članka 1. točke 2. doista proizlazi da je slijedom zahtjeva Republike Hrvatske u tom smislu trebalo izmijeniti dio A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009 i da se ta izmjena nije odnosila na naziv „teran”. Međutim, iz Provedbene uredbe br. 753/2013 ni na koji način ne proizlazi da je predmetni zahtjev Republike Hrvatske bio iscrpan i da je Komisija donošenjem te uredbe slovenskim proizvođačima vina potvrdila da se Republici Hrvatskoj u području označivanja ne može odobriti nikakvo drugo odstupanje. Stoga ne može biti riječ o povredi načela *nemo potest venire contra factum proprium* u tom kontekstu.

- 134 U tom pogledu, navodno jasno tumačenje članka 62. stavka 3. Uredbe br. 607/2009, koje je navela Republika Slovenija, prema kojem je sva odstupanja trebalo donijeti u trenutku pristupanja, nije dala sama Komisija. Spis ne sadržava nijedan dokaz na temelju kojeg bi se moglo dokazati da je Komisija javno potvrdila tumačenje Republike Slovenije od pristupanja Republike Hrvatske Uniji i da je tako namjeravala isključiti svako odstupanje u području označivanja za naziv „teran”.
- 135 Nadalje, kad je riječ o navodnom nepostojanju zahtjeva Republike Hrvatske za uvrštavanje naziva „teran” na popis dijela A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009 i nepostojanju pregovora o tom pitanju prije pristupanja, takvi se elementi, čak i kad bi bili dokazani, ne mogu smatrati preciznim Komisijinim jamstvima ili situacijom koju je prethodno stvorila sama Komisija.
- 136 Valja dodati, kao što to proizlazi iz točke 111. ove presude, da je Republika Slovenija tek 6. prosinca 2011. Komisiji dostavila tehničku dokumentaciju iz članka 118.c Uredbe br. 1234/2007 (koji odgovara članku 35. Uredbe br. 479/2008) u vezi s nazivom vina „Teran” kao takvim radi zaštite tog naziva kao zaštićene oznake izvornosti (ZOI) u smislu članka 118.b te uredbe. Prije tog datuma, kao što to proizlazi iz točaka 28. i 29. ove presude, naziv „Teran” bio je dodatni izraz povezan s nazivom „Kras” na popisu slovenskih kvalitetnih vina psr, najprije kao „Kras, teran”, a zatim kao „Teran, Kras”.
- 137 Usto, iz spisa proizlazi da se sastanak između slovenskih i hrvatskih ministara nadležnih za poljoprivredu održao 22. travnja 2013., to jest nakon podnošenja tehničke dokumentacije u vezi sa slovenskim nazivom „teran” iz točke 136. ove presude i prije pristupanja Republike Hrvatske Uniji. U zapisniku s tog sastanka, koji se nalazi u prilogu 6. intervencijskom podnesku Republike Hrvatske, navodi se da je cilj tog bilateralnog sastanka bio raspraviti pitanje „vina teran” i eventualno zajedničko rješenje koje bi hrvatskim proizvođačima vina moglo omogućiti da na svojim vinima nastave upotrebljavati naziv „teran” nakon 1. srpnja 2013., unatoč postojanju slovenskog ZOI-ja istog naziva. Stoga, od tog sastanka Republika Slovenija nije mogla ne biti svjesna želje Republike Hrvatske da zaštiti svoje postupke označivanja od trenutka pristupanja Uniji.
- 138 Usto, s obzirom na pregovaračko stajalište Republike Hrvatske iz 2008., a zatim dodatak pregovaračkom stajalištu Republike Hrvatske od 28. rujna 2011., u kojem je Republika Hrvatska navela da očekuje da će se pitanje eventualnih odstupanja u području označivanja riješiti nakon njezina pristupanja Uniji, Republika Slovenija nije mogla zanemariti mogućnost da Komisija upotrijebi ovlaštenje predviđeno člankom 118.j Uredbe br. 1234/2007, a zatim člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom Uredbe br. 1308/2013, kako bi odobrila takva odstupanja. To osobito vrijedi za pitanje naziva „teran”, koje je Republika Hrvatska izričito postavila na sastanku iz točke 137. ove presude.
- 139 Naposljetku, kad je riječ o izjavi osobe B, službenika za odnose s javnošću Komisijina povjerenika zaduženog za poljoprivredu i ruralni razvoj, od 22. travnja 2013. prema kojoj se nijedno hrvatsko vino ne može staviti na tržište pod nazivom „teran”, valja utvrditi da je ta izjava sažeto preuzeta u članku hrvatskog medija *HRT* od 23. travnja 2013. Međutim, takva izjava, pod pretpostavkom da potječe iz izvora za koji se smatra da je ovlašten predstavljati Komisiju, ne može sama po sebi predstavljati Komisijina „precizna i usklađena” jamstva.
- 140 Uostalom, ta je izjava bila opovrgnuta najkasnije kada je Komisija, nakon što se upoznala sa zabrinutosti Republike Hrvatske u vezi s uporabom naziva „teran” i nakon što je ispitala postojeću situaciju kao i različite mogućnosti, državama članicama dostavila nacrt uredbe za potrebe sastanka stručne skupine GREX WINE od 8. rujna 2014. Dakle, od tog trenutka, odnosno znatno prije isteka roka od 31. prosinca 2014. iz točke 115. ove presude, više nije moglo biti riječ o Komisijinim preciznim, bezuvjetnim i usklađenim jamstvima prema kojima bi slovenski ZOI „Teran” i dalje uživao „apsolutnu zaštitu”.
- 141 Tomu se pridodaje činjenica da je, kao što to primjećuje Komisija, na temelju članka 118.s Uredbe br. 1234/2007, koji je postao članak 107. stavak 3. Uredbe br. 1308/2013, Komisija do 31. prosinca 2014. mogla odlučiti poništiti zaštitu dodijeljenu automatski zaštićenim nazivima ako je utvrdila da ne

ispunjavaju kriterije za ZOI predviđene, redom, u članku 118.b Uredbe br. 1234/2007, a zatim u članku 93. Uredbe br. 1308/2013. U tom pogledu, Republika Slovenija ne može tvrditi da Komisija nije imala nikakav razlog za poništenje zaštite dodijeljene nazivu „Teran”. U nedostatku dokaza na temelju kojih se može dokazati da je Komisija Republici Sloveniji izričito dala takvo jamstvo, takva se subjektivna percepcija, naime, ne može izjednačiti s preciznim i bezuvjetnim jamstvom koje je dala Komisija.

- 142 Slijedom toga, Republika Slovenija ni na koji način nije dokazala da je Komisija kod njezinih proizvođača vina stvorila legitimna očekivanja u pogledu nedonošenja pobijane uredbe.
- 143 Osim toga, kad je konkretno riječ o retroaktivnom učinku pobijane uredbe, valja utvrditi da su samo Republici Sloveniji ubrzo nakon njezina pristupanja Uniji 1. svibnja 2004. odobrena odstupanja u području označivanja donošenjem 9. kolovoza 2004. Uredbe br. 1429/2004. Tom je uredbom, kao što to pak proizlazi iz njezina članka 3., već bilo predviđeno da se odobrena odstupanja primjenjuju s retroaktivnim učinkom od dana pristupanja Republike Slovenije.
- 144 Usto, kao što je to Republika Slovenija navela u točkama 53. i 54. tužbe, nakon pristupanja Republike Bugarske i Rumunjske Uniji 1. siječnja 2007., Komisija je također donijela dvije uredbe kojima se odobravaju odstupanja u području označivanja s retroaktivnim učinkom u korist tih država. Bila je riječ, s jedne strane, o Uredbi Komisije (EZ) br. 382/2007 od 4. travnja 2007. o izmjeni Uredbe br. 753/2002 (SL 2007., L 95, str. 12.), koja se primjenjivala od 1. travnja 2007., i, s druge strane, o Uredbi Komisije (EZ) br. 1207/2007 od 16. listopada 2007. o izmjeni Uredbe br. 753/2002 (SL 2007., L 272, str. 23.), koja se primjenjivala od 1. srpnja 2007.
- 145 Stoga se ne može zaključiti da je Komisija slovenskim proizvođačima vina dala precizna, bezuvjetna i usklađena jamstva prema kojima se Republici Hrvatskoj neće odobriti nikakvo odstupanje u području označivanja za naziv „teran” s retroaktivnim učinkom, čak i ako je taj retroaktivni učinak sezao dalje od onog predviđenog drugim uredbama navedenima u točkama 143. i 144. ove presude.
- 146 Štoviše, kao što to proizlazi iz točke 130. ove presude, priznavanje retroaktivnog učinka pobijanoj uredbi bilo je nužno s obzirom na okolnosti slučaja, kao što je to priznala i sama Republika Slovenija.
- 147 Slijedom toga, Republika Slovenija nije dokazala da su opseg i način uređenja retroaktivnog učinka pobijane uredbe ugrozili legitimna očekivanja slovenskih proizvođača vina te nije potrebno saslušati svjedoka kojeg je ona predložila.

d) Prigovor koji se temelji na dovođenju u pitanje inspekcijskih postupaka provedenih u Sloveniji protiv osoba odgovornih za povrede ZOI-ja „Teran”

- 148 Kad je riječ o navodnom dovođenju u pitanje inspekcijskih postupaka provedenih u Sloveniji protiv osoba odgovornih za povrede slovenskog ZOI-ja „Teran”, iz spisa zapravo proizlazi da su slovenska tijela između 2013. i 2016. provela različite inspekcije koje su rezultirale izricanjem novčanih kazni zbog navođenja naziva „teran” na bocama vina iz Republike Hrvatske.
- 149 Međutim, s obzirom na razmatranja iz točaka 133. do 145. ove presude, slovenska tijela nisu mogla zanemariti ni činjenicu da je pitanje uporabe naziva „teran” Republike Hrvatske i dalje bilo otvoreno ni činjenicu da je Komisija uredbu poput pobijane uredbe namjeravala donijeti od rujna 2014.
- 150 U tom kontekstu Komisiji se ne može prigovoriti da je povrijedila načelo pravne sigurnosti ili zaštite legitimnih očekivanja slovenskih tijela u pogledu inspekcija koje im nije ni nametnula niti se sama za njih odlučila.

e) Prigovor koji se odnosi na nepoštovanje stečenih prava

- 151 Kao što to proizlazi iz točke 141. ove presude, Komisija je na temelju članka 118.s Uredbe br. 1234/2007, koji je postao članak 107. stavak 3. Uredbe br. 1308/2013, do 31. prosinca 2014. mogla odlučiti poništiti zaštitu dodijeljenu slovenskom ZOI-ju „Teran” ako je utvrdila da on ne ispunjava kriterije za zaštitu na temelju ZOI-ja. S obzirom na sudsku praksu navedenu u točki 98. ove presude i uzimajući u obzir Komisijinu diskrecijsku ovlast za donošenje odstupanja u području označivanja u skladu s člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom Uredbe br. 1308/2013, Republika Slovenija u ovom se slučaju ne može pozivati na povredu nužnog poštovanja stečenih prava.
- 152 Valja, dakle, odbiti i prigovore Republike Slovenije koji se odnose na nepoštovanje stečenih prava.
- 153 Stoga iz točaka 101. do 152. ove presude proizlazi da sve prigovore Republike Slovenije koji se temelje na povredi načela pravne sigurnosti, zaštite legitimnih očekivanja i poštovanja stečenih prava treba odbiti kao neosnovane.

2. Povreda načela proporcionalnosti

- 154 Valja podsjetiti na to da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi, kako bi se utvrdilo je li neka odredba u skladu s načelom proporcionalnosti, potrebno provjeriti da sredstva kojima se provodi omogućuju postizanje zadanog cilja i da se njima ne prekoračuje ono što je nužno za njegovo postizanje (presuda od 22. studenoga 2001., Nizozemska/Vijeće, C-301/97, EU:C:2001:621, t. 131.; vidjeti također presudu od 15. ožujka 2006., Italija/Komisija, T-226/04, neobjavljenu, EU:T:2006:85, t. 86. i navedenu sudsku praksu).
- 155 U ovom slučaju, kao što je to navedeno u točki 124. ove presude, pobijanom uredbom u biti se nastoji zaštititi postupke označivanja koji su u Hrvatskoj postojali 30. lipnja 2013. i urediti sukob između tih postupaka i zaštite slovenskog ZOI-ja „Teran”.
- 156 Međutim, budući da, kao što je to, među ostalim, navedeno u točki 105. ove presude, Komisija nije mogla započeti s postupkom donošenja pobijane uredbe prije pristupanja Republike Hrvatske Uniji jer za to nije bila nadležna *ratione loci*, ona je pobijanoj uredbi nužno morala priznati retroaktivan učinak kako bi osigurala zaštitu postojećih postupaka označivanja u Hrvatskoj od 1. srpnja 2013., kao što je to zaključeno u točki 130. ove presude.
- 157 Usto, zaštita postupaka označivanja koji su u Hrvatskoj postojali u trenutku njezina pristupanja Uniji ne bi se mogla osigurati kada bi retroaktivni učinak pobijane uredbe bio ograničen na samo nekoliko mjeseci, a da pritom ne bi obuhvaćao cijelo razdoblje koje je proteklo između pristupanja Republike Hrvatske Uniji i donošenja te uredbe. Slijedom toga, iako retroaktivni učinak, doduše, doista iznimno obuhvaća više godina, retroaktivni učinak koji bi manje sežao u prošlost ne bi omogućio postizanje cilja koji se tim učinkom želi postići.
- 158 Osim toga, trajanje retroaktivnog učinka u ovom slučaju može se pripisati osobitoj osjetljivosti predmeta, navedenoj u točki 118. ove presude, kao i trajanju pregovora koje je Komisija vodila kako bi između dotičnih država došlo do zajedničkog rješenja. U tom pogledu, kao što je to zaključeno u točki 114. ove presude, Komisija tijekom cijelog razdoblja koje je prethodilo donošenju pobijane uredbe nije bila pasivna. Također nije dokazano ni da je odgađala početak rasprave sa zainteresiranim stranama ni da je kasnila s takvim raspravama. Naprotiv, pokušavala je prikupiti sve potrebne informacije i pokušati pronaći zajedničko rješenje između zainteresiranih stranaka, i to od trenutka u kojem je postala nadležna *ratione loci* za primjenu članka 118.j Uredbe br. 1234/2007, koji je postao članak 100. stavak 3. drugi podstavak Uredbe br. 1308/2013, odnosno od pristupanja Republike Hrvatske Uniji.

- 159 Stoga, unatoč svojem opsegu, retroaktivan učinak pobijane uredbe omogućuje postizanje zadanog cilja i ne prekoračuje ono što je u tu svrhu nužno.
- 160 Argumente Republike Slovenije koji se temelje na povredi načela proporcionalnosti stoga treba odbiti kao neosnovane.
- 161 Slijedom toga, drugi tužbeni razlog potrebno je u cijelosti odbiti kao neosnovan.

C. Treći tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 17. Povelje i članka 1. Protokola br. 1 uz EKLJP

- 162 Republika Slovenija ističe da je Komisija donošenjem pobijane uredbe neproporcionalno narušila prava intelektualnog i trgovačkog vlasništva slovenskih proizvođača vina te stoga i njihovo temeljno pravo na vlasništvo, kako je zaštićeno člankom 17. Povelje i člankom 1. Protokola br. 1 uz EKLJP. U tom pogledu ističe nekoliko argumenata.
- 163 Kao prvo, za razliku od prava intelektualnog vlasništva u vezi sa ZOI-jem „Teran”, uporaba hrvatskih proizvođača naziva sorte vinove loze „teran” ne predstavlja imovinsko pravo u smislu članka 17. Povelje odnosno članka 1. Protokola br. 1 uz EKLJP. Tako je Komisija odagnula dva pravna interesa koji uopće nisu istovrijedni.
- 164 Kao drugo, zbog činjenice da hrvatski proizvođači vina upotrebljavaju naziv sorte vinove loze „teran”, koji je potpun homonim ZOI-ju „Teran”, postoji opasnost od toga da bi potrošači lako mogli biti dovedeni u zabludu, kako je to osobito prikazano u presudi od 21. siječnja 2016., Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35) i donošenjem Uredbe Komisije (EZ) br. 1166/2009 od 30. studenoga 2009. o izmjeni i ispravku Uredbe Komisije (EZ) br. 606/2009 o utvrđivanju određenih detaljnih pravila za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 479/2008 u pogledu kategorija proizvoda od vinove loze, enoloških postupaka i primjenjivih ograničenja (SL 2009., L 314, str. 27.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 37., str. 125.). Takva uporaba naziva „teran” također je protivna članku 100. stavcima 1. i 2. Uredbe br. 1308/2013 te hrvatskim proizvođačima omogućava da neopravdano iskorištavaju ugled predmetnog slovenskog ZOI-ja. Štoviše, pobijana uredba može dovesti do toga da se ZOI „Teran” liši svojeg sadržaja do te mjere da mu se pripisu generička obilježja zbog kojih bi mu bila uskraćena zaštita, u suprotnosti s izričitom zabranom iz članka 103. stavka 3. Uredbe br. 1308/2013.
- 165 Kao treće, pobijanom se uredbom prekoračuje ono što je razumno i nužno za ostvarenje ciljeva koji se žele postići propisima u području ZOI-ja jer bi hrvatski proizvođači mogli upotrebljavati sinonim naziva „teran”, odnosno naziv „istrijanac”. U tom pogledu Republika Slovenija navodi presudu od 12. svibnja 2005., Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia i ERSA (C-347/03, EU:C:2005:285). Usto, pobijanom se uredbom može prouzročiti znatna ekonomska šteta slovenskim proizvođačima vina.
- 166 Republika Slovenija dodaje da članak 100. stavak 3. prvi podstavak Uredbe br. 1308/2013 ne dopušta automatsko odstupanje za sve postojeće postupke označivanja, kao što to proizlazi iz prakse same Komisije, osobito one u vezi s nazivima hrvatskih sorti vinove loze barbera i portugizac kao i sorte montepulciano. U tom pogledu Republika Slovenija smatra da je Komisija povrijedila opće načelo jednakog postupanja jer je u usporedivim situacijama postupala na različit način.
- 167 Kao četvrto, donošenjem pobijane uredbe gotovo četiri godine nakon pristupanja Republike Hrvatske Uniji povrijeđeno je načelo proporcionalnosti. Usto, Komisija nije postupila dosljedno sa svojom ranijom praksom u usporedivim situacijama, a za tu razliku u pristupu nije postojao nikakav objektivan razlog.

168 Kao peto, Republika Slovenija još ističe da je Komisijina mogućnost da predvidi odstupanje prilikom pristupanja nove države članice Uniji uvjetovana suglasnošću države članice čijim je proizvođačima odobrena uporaba ZOI-ja, kao što to proizlazi iz članka 49. drugog stavka UFEU-a. Komisija bi barem trebala uzeti u obzir mišljenje dotične države članice prije donošenja delegiranog akta.

169 Komisija, koju podupire Republika Hrvatska, osporava argumente Republike Slovenije.

1. Pregled načela

170 Pravo na vlasništvo temeljno je pravo zajamčeno u članku 17. Povelje. Međutim, to pravo nije apsolutno. Naime, kao što to proizlazi iz članka 52. stavka 1. Povelje, moguće je uvesti ograničenja prava na vlasništvo, pod uvjetom da su predviđena zakonom, da zaista odgovaraju ciljevima od općeg interesa i da, s obzirom na željeni cilj, ne predstavljaju prekomjerno i neprihvatljivo uplitanje kojim se nanosi šteta samoj biti tako zajamčenih prava (vidjeti u tom smislu presudu od 20. rujna 2016., Ledra Advertising i dr./Komisija i ESB, C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, t. 70.).

171 Kad je riječ o sudskom nadzoru poštovanja načela proporcionalnosti, Sud je prihvatio da zakonodavac Unije, kada izvršava ovlasti koje su mu dodijeljene, ima široku marginu prosudbe u područjima u kojima njegovo djelovanje uključuje donošenje političkih, gospodarskih i socijalnih odluka te u kojima mora provesti složene ocjene. To je osobito slučaj kad je riječ o zajedničkoj poljoprivrednoj politici, području u kojem zakonodavac Unije raspolaže širokom diskrecijskom ovlašću koja odgovara političkim odgovornostima koje su mu dodijeljene člancima 40. do 43. UFEU-a (presude od 17. ožujka 2011., AJD Tuna, C-221/09, EU:C:2011:153, t. 80. i od 14. ožujka 2013., Agrargenossenschaft Neuzelle, C-545/11, EU:C:2013:169, t. 43.).

172 Usto, ta široka diskrecijska ovlast nije pridržana zakonodavcu. Naime, presuđeno je da Vijeće u području zajedničke poljoprivredne politike može Komisiji dodijeliti široke diskrecijske ovlasti (vidjeti rješenje od 22. ožujka 2010., SPM/Vijeće i Komisija, C-39/09 P, neobjavljeno, EU:C:2010:157, t. 38. i navedenu sudsku praksu).

173 S obzirom na činjenicu da u ovom slučaju Komisija ima široku diskrecijsku ovlast u vezi s uzimanjem u obzir postojećih postupaka označivanja, kao što to proizlazi iz točaka 171. i 172. ove presude, na zakonitost takve mjere može utjecati samo očita neprikladnost mjere donesene u tom području s obzirom na cilj koji Komisija želi postići (vidjeti u tom smislu presude od 13. prosinca 1994., SMW Winzersekt, C-306/93, EU:C:1994:407, t. 21. i od 2. srpnja 2009., Bavaria i Bavaria Italia, C-343/07, EU:C:2009:415, t. 81.). Stoga jedini kriterij koji u tom kontekstu treba primijeniti nije je li mjera koju je Komisija donijela bila jedina ili najbolja moguća, nego je li ona bila očito neprikladna (vidjeti u tom smislu presude od 21. srpnja 2011., Beneo-Orafti, C-150/10, EU:C:2011:507, t. 77. i od 28. srpnja 2011., Agrana Zucker, C-309/10, EU:C:2011:531, t. 44.).

174 Međutim, taj ograničeni standard nadzora ne znači da sudovi Unije ne mogu osporavane mjere strogo preispitati kako bi provjerili njihovu proporcionalnost. U tom pogledu, sudovi Unije moraju se uvjeriti da je dotična institucija Unije u cijelosti uzela u obzir sve uključene interese, pored glavnog cilja koji se želi postići (presuda od 12. srpnja 2012., Association Kokopelli, C-59/11, EU:C:2012:447, t. 40.; vidjeti također u tom smislu presudu od 12. srpnja 2001., Jippes i dr., C-189/01, EU:C:2001:420, t. 85.), i da su, u tom kontekstu, interesi osoba na koje mjera negativno utječe bili propisno uzeti u obzir (presuda od 17. srpnja 1997., Affish, C-183/95, EU:C:1997:373, t. 43.).

2. Primjena na konkretan slučaj

175 U ovom slučaju pobijanom uredbom predviđa se odstupanje od zabrane označivanja hrvatskih vina navođenjem sorte vinove loze „teran”. Stoga cilj te uredbe nije spriječiti svako stavljanje na tržište vina sa slovenskim ZOI-jem „Teran” niti, *a fortiori*, ukloniti taj ZOI. Naprotiv, Komisija je proširila skupinu

osoba koje imaju pravo upotrebljavati naziv „teran” na etiketama svojih vina kako bi u nju uključila hrvatske proizvođače vina. U tom smislu, Komisija je ograničila opseg zaštite koja proizlazi iz prava na vlasništvo dodijeljenog korisnicima slovenskog ZOI-ja „Teran” jer su ti korisnici zbog pobijane uredbe izgubili monopol u pogledu uporabe naziva „Teran” za označivanje svojih vina.

- 176 U tom kontekstu valja provjeriti jesu li poštovani uvjeti uspostavljeni sudskom praksom koja je navedena u točkama 170. do 173. ove presude.
- 177 Prije svega, nije sporno da je predmetno odstupanje u području označivanja bilo predviđeno delegiranom uredbom Komisije koja je bila donesena na temelju delegiranja predviđenog člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom Uredbe br. 1308/2013. Stoga je u ovom slučaju ispunjen uvjet koji se odnosi na činjenicu da povreda prava na vlasništvo mora biti predviđena zakonom. To, uostalom, među strankama uopće nije sporno.
- 178 Nadalje, kad je riječ o cilju pobijane uredbe, u točkama 123. i 124. ove presude već je navedeno da je njezin cilj zaštititi postupke označivanja koji su postojali u Hrvatskoj 30. lipnja 2013. i riješiti sukob koji je nastao u trenutku njezina pristupanja Uniji između, s jedne strane, tih postupaka označivanja i, s druge strane, slovenskog ZOI-ja „Teran”. Taj je cilj popraćen potrebom usklađivanja kontradiktornih zahtjeva Republike Hrvatske i Republike Slovenije, a time i različitih interesa hrvatskih i slovenskih proizvođača. Takav cilj postizanja ravnoteže između legitimnih interesa korisnika slovenskog ZOI-ja „Teran” i interesa hrvatskih proizvođača vina može se smatrati legitimnim ciljem u općem interesu, što, uostalom, Republika Slovenija nije osporila.
- 179 Naposljetku, kad je riječ o proporcionalnosti predmetnog odstupanja u odnosu na zadani cilj, iz uvodne izjave 5. pobijane uredbe proizlazi da Komisija nije samo odobrila odstupanje, nego je provjerila postojanje zakonitih postupaka označivanja u Republici Hrvatskoj u trenutku njezina pristupanja Uniji. Osim toga, kao što je to navedeno u uvodnoj izjavi 6. pobijane uredbe, ona je sporno odstupanje popratila posebnim uvjetima kako bi se posebno uzele u obzir zabrinutosti koje je izrazila Republika Slovenija.
- 180 Stoga je, da potrošač ne bi bio doveden u zabludu, pojasnila da se naziv sorte vinove loze „teran” može nalaziti samo na etiketi hrvatskih vina sa ZOI-jem „Hrvatska Istra”, pod uvjetom da se oznake „Hrvatska Istra” i „teran” pojavljuju u istom vizualnom polju i da je naziv „teran” ispisan manjim slovima od ZOI-ja „Hrvatska Istra”. Komisija je na raspravi navela da je takav uvjet označivanja izniman, s obzirom na to da posebni uvjeti označivanja nisu predviđeni ni za jednu drugu sortu vinove loze i da je taj uvjet usvojen upravo kako bi se uzele u obzir zadržke Republike Slovenije.
- 181 U tom kontekstu, s obzirom na argumente Republike Slovenije valja provjeriti je li Komisija postupila na očito neproporcionalan način s obzirom na zadani cilj, naveden u točki 178. ove presude.

a) Nepostojanje istovrijednosti predmetnih interesa

- 182 Kad je riječ o tome da interes hrvatskih proizvođača vina da svoja vina mogu i dalje označivati oznakom „teran” ni u kojem slučaju nije istovrijedan pravu slovenskih proizvođača vina korisnika ZOI-ja „Teran” koji je zaštićen različitim propisima, valja smatrati, poput Komisije, da je taj element zakonodavac Unije već nužno bio uzeo u obzir kada je donio političku odluku o donošenju članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013.
- 183 Naime, cilj je članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013 upravo omogućiti iznimke od monopola uporabe koji proizlazi iz ZOI-ja kada postoje drugi interesi, odnosno interesi proizvođača vina koji nisu korisnici ZOI-ja i potrošača koji su se bili naviknuli vidjeti određene izraze na etiketama

vina koja proizvode ti proizvođači. Stoga je sam zakonodavac uveo mogućnost predviđanja takvog odstupanja kako bi se omogućilo da se homonim ZOI-ja, kao što je naziv „teran”, upotrebljava za označivanje vina za koja taj ZOI ne vrijedi.

- 184 U tom kontekstu, suprotno tvrdnjama Republike Slovenije, činjenica da članak 100. stavak 3. drugi podstavak Uredbe br. 1308/2013 predviđa samo mogućnost, a ne i obvezu Komisije da odobri odstupanje, ili pak činjenica da je navođenje ZOI-ja na etiketama vina obvezno, za razliku od navođenja upotrijebljene sorte vinove loze, ne mogu dokazati da je odstupanje sadržano u pobijanoj uredbi očito neproporcionalno s obzirom na zadani cilj u općem interesu.

b) Homonimija naziva sorte vinove loze „teran” i ZOI-ja „Teran”

- 185 Kad je riječ o homonimiji naziva sorte vinove loze „teran” i slovenskog ZOI-ja „Teran”, prije svega, iz teksta članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013 ni na koji način ne proizlazi da takva okolnost isključuje svaku mogućnost odstupanja u području označivanja. Jedini uvjet propisan za dodjelu tog odstupanja je postojanje zakonitih postupaka označivanja u trenutku pristupanja dotične države Uniji.
- 186 Osim toga, iz teksta članka 100. stavka 3. prvog podstavka Uredbe br. 1308/2013 proizlazi da se on odnosi na situaciju u kojoj se naziv sorte vinove loze „sastoji” od ZOI-ja, tako da je homonimija slučaj koji je predviđen tom odredbom.
- 187 Usto, načelna zabrana predviđena člankom 100. stavcima 1. i 2. Uredbe br. 1308/2013, na koju se poziva Republika Slovenija, odnosi se samo na registraciju naziva koji je u cijelosti ili djelomično homoniman s nazivom koji je već registriran. Međutim, taj se slučaj razlikuje od ovoga. Naime, iz spisa nipošto ne proizlazi da je naziv sorte vinove loze „teran” bio predmet prijave za registraciju kao ZOI-ja konkurentnog slovenskom ZOI-ju istog naziva.
- 188 Nadalje, valja utvrditi, s jedne strane, da je Komisija posebno uzela u obzir opasnost od dovođenja potrošača u zabludu u pogledu hrvatskih vina proizvedenih nakon stupanja na snagu pobijane uredbe, s obzirom na to da se tom uredbom, kao što je to navedeno u točki 179. ove presude, iznimno nameću posebni uvjeti označivanja tih vina, što Republika Slovenija ne osporava. Tako će potrošač uvijek morati pročitati oznaku sorte vinove loze „teran” zajedno s oznakom hrvatskog ZOI-ja „Hrvatska Istra”, koja mora biti ispisana većim slovima od naziva „teran”.
- 189 S druge strane, kad je riječ o vinima s hrvatskim ZOI-jem „Hrvatska Istra” koja su proizvedena prije stupanja na snagu pobijane uredbe, točno je da se ona na temelju članka 2. te uredbe mogu i dalje stavljati na tržište do iscrpljivanja zaliha a da pritom ne moraju ispunjavati posebne uvjete označivanja, spomenute u točki 188. ove presude, koji su tom uredbom propisani za vino proizvedeno od stupanja na snagu te uredbe. Međutim, riječ je samo o prijelaznom uređenju koje se usto odnosi samo na vina s hrvatskim ZOI-jem „Hrvatska Istra”. Stoga je moguća opasnost od dovođenja u zabludu s vinima sa slovenskim ZOI-jem „Teran” ograničena na određena vina proizvedena tijekom određenog razdoblja koja potječu iz određene regije.
- 190 Štoviše, kao što je to Komisija objasnila u svojim odgovorima u okviru mjera upravljanja postupkom, naziv „Hrvatska Istra” već je bio zaštićen u Hrvatskoj u trenutku njezina pristupanja Uniji. Kako bi zadržala tu zaštitu kao ZOI-ja, kao što to proizlazi iz članka 118.s stavaka 4. i 5. Uredbe br. 1234/2007, Republika Hrvatska bila je dužna dostaviti tehničku dokumentaciju kojom se može dokazati da taj naziv ispunjava uvjete iz članka 118.b te uredbe. Komisija je navela, što nitko nije osporio, da je u tehničkoj dokumentaciji koju je Republika Hrvatska tako dostavila bilo navedeno da je oznaka „teran” dopuštena na etiketama vina „Hrvatska Istra” samo pod uvjetom da se naziv „teran” pojavljuje u istom vizualnom polju kao i naziv „Hrvatska Istra” te da je isписан manjim slovima od potonje oznake. S obzirom na takve postojeće uvjete označivanja, opasnost od dovođenja u zabludu

između vina „teran” proizvedenog u Hrvatskoj prije datuma stupanja na snagu pobijane uredbe i slovenskog vina s homonimnim ZOI-jem „Teran” očito je umanjena, osobito s obzirom na to da, kad je riječ o vinima na koje se primjenjuje kritizirana prijelazna odredba, odnosno onima koja su proizvedena između srpnja 2013. i srpnja 2017., do nje može doći samo u pogledu vina s oznakom „Hrvatska Istra” čije označivanje nije u potpunosti u skladu s navedenom tehničkom dokumentacijom.

- 191 Osim toga, kad je riječ o presudi od 21. siječnja 2016., Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35), valja istaknuti da se ona odnosi na tumačenje članka 16. točke (b) Uredbe (EZ) br. 110/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. siječnja 2008. o definiciji, opisivanju, prezentiranju, označavanju i zaštiti zemljopisnih oznaka jakih alkoholnih pića i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1576/89 (SL 2008., L 39., str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 62., str. 171.). Ta odredba, osim činjenice da se odnosi samo na „jaka alkoholna pića”, definirana u članku 2. uredbe, a ne na vina, štiti zemljopisne oznake od svake zlouporabe, imitacije ili aluzije te ne predviđa nikakvu mogućnost odstupanja u području označivanja. Ta se presuda stoga odnosi na odredbu i kontekst koji se razlikuju od onih o kojima je riječ u ovom slučaju.
- 192 Republika Slovenija ne može se pozivati ni na presudu od 21. siječnja 2016., Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35) kako bi dokazala da će činjenica da hrvatski proizvođači vina upotrebljavaju naziv sorte vinove loze „teran” kod javnosti pobuditi asocijaciju na podrijetlo proizvoda, što će tim proizvođačima omogućiti da neopravdano iskorištavaju ugled slovenskog ZOI-ja „Teran”. Naime, s jedne strane, stranke ni na koji način ne osporavaju da su u trenutku pristupanja Republike Hrvatske Uniji postojale zakonite prakse označivanja u vezi s navođenjem izraza „teran” u toj državi, tako da se ne može smatrati da se navođenjem tog izraza „neopravdano” iskorištava ugled slovenskog ZOI-ja „Teran”. S druge strane, za razliku od situacije koja je bila u središtu predmeta u kojem je donesena presuda od 21. siječnja 2016., Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35), u kojoj se označivanje predmetnih pića nije dopunjavalo nikakvom posebnom oznakom, Komisija je u pobijanoj uredbi uzela u obzir opasnost od dovođenja potrošača u zabludu tako što zahtijeva da se na etiketi hrvatskih vina „teran” jasno navede da vino potječe iz hrvatske Istre (ZOI „Hrvatska Istra”).
- 193 Usto, kad je riječ o argumentu Republike Slovenije koji se temelji na Uredbi br. 1166/2009, valja utvrditi, s jedne strane, da njezin cilj nije provedba članka 118.j Uredbe br. 1234/2007 (koji je postao članak 100. Uredbe br. 1308/2013). Naprotiv, ona se temelji na članku 113.d stavku 2. i članku 121. trećem i četvrtom podstavku te uredbe, o kojima u ovom slučaju nije riječ.
- 194 S druge strane, Republika Slovenija nije pružila nijedan element kojim bi se moglo dokazati da su okolnosti u vezi s donošenjem Uredbe br. 1166/2009 slične onima u ovom slučaju. Naprotiv, iz uvodne izjave 2. te uredbe proizlazi da su odluku kojom se u Italiji nalaže uporaba izraza „glera” za označivanje predmetne sorte vinove loze donijela sama talijanska tijela. Komisija je tu odluku samo uzela u obzir i posljedično izmijenila Uredbu br. 606/2009 kako bi izbjegla neusklađenost između talijanskog propisa i propisa Unije. Za razliku od toga, Komisija je u ovom slučaju trebala pomiriti suprotstavljene nacionalne interese i ispitati postojeće postupke označivanja u Hrvatskoj.
- 195 Naposljetku, Republika Slovenija neosnovano tvrdi da bi navođenje naziva sorte vinove loze „teran” za vina hrvatske Istre lišilo slovenski ZOI „Teran” svakog sadržaja do te mjere da bi postao generički, zbog čega bi mu bila uskraćena zaštita.
- 196 Točno je da iz članka 101. stavka 1. Uredbe br. 1308/2013 proizlazi da se zaštita kao ZOI-ja odbija nazivu kada se pokaže da je on postao generički u Uniji. Međutim, ta se odredba odnosi na uvjete koji se primjenjuju na zahtjev za zaštitu naziva kao ZOI-ja. Nasuprot tomu, člankom 103. te uredbe uređuje se opseg zaštite ZOI-ja jednom kad je ona dodijeljena. Tako iz stavka 3. te odredbe proizlazi da, kada se za naziv smatra da ispunjava uvjete za dobivanje statusa ZOI-ja u smislu članka 93. stavka 1. Uredbe br. 1308/2013, taj ZOI kasnije više ne može izgubiti takav status čak ni ako je naizgled stekao generički status u Uniji.

c) Postojanje sinonima naziva „teran” i nedosljednost Komisijina postupanja

- 197 Kao što je to primijetila Republika Slovenija, iz prilogâ dopisu Republike Hrvatske Komisiji od 13. svibnja 2013. koji sadržava zahtjev za reviziju popisa iz dijela A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009 proizlazi da se za označavanje naziva sorte vinove loze „teran” u Hrvatskoj može upotrijebiti i njegov sinonim „istrijanac”.
- 198 Međutim, Komisija je donošenjem pobijane uredbe uzela u obzir postupke označivanja koji su postojali u Hrvatskoj u trenutku pristupanja Uniji, kao što je to propisano člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom Uredbe br. 1308/2013. Nakon temeljitog razmatranja spisa, zaključila je da se u toj državi naziv „teran” upotrebljavao za označavanje sorte vinove loze i da je zbog te uporabe za taj naziv sorte potrebno propisati odstupanje u području označivanja.
- 199 Međutim, iz spisa ni na koji način ne proizlazi da je Republika Hrvatska podnijela sličan zahtjev u pogledu uporabe naziva „istrijanac”. Spis također ne sadržava ni elemente kojima se može dokazati da se naziv „istrijanac” zaista upotrebljavao u Hrvatskoj u području označivanja u trenutku njezina pristupanja Uniji, tako da bi ga Komisija morala uzeti u obzir pri donošenju pobijane uredbe
- 200 Točno je da je u presudi od 12. svibnja 2005., Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia i ERS (C-347/03, EU:C:2005:285, t. 133.), koja se odnosi na zabranu uporabe talijanskih naziva sorte vinove loze „Tocai friulano” i „Tocai italico” zbog postojanja mađarske oznake zemljopisnog podrijetla „Tokaj”, Sud istaknuo da postoje sinonimi za zamjenu naziva „Tocai friulano” i „Tocai italico” kako bi opravdao proporcionalnost predmetne zabrane.
- 201 Međutim, činjenica da se zabrana označivanja smatrala proporcionalnom zbog postojanja sinonima ne znači da je pobijana uredba – kojom se, suprotno tomu, želi odobriti uporaba naziva sorte vinove loze u području označivanja na temelju u tu svrhu danog zakonskog ovlaštenja (članak 100. stavak 3. drugi podstavak Uredbe br. 1308/2013) – neproporcionalna zato što postoje sinonimi tog naziva sorte. Naime, proporcionalnost pobijane uredbe treba ocijeniti s obzirom na cilj koji se u ovom slučaju želi postići, odnosno uzimanje u obzir postupaka označivanja koji su u Hrvatskoj postojali na datum njezina pristupanja Uniji i usklađivanje sukobljenih interesa dviju država. Komisija pak odobrenjem uporabe naziva sorte vinove loze „teran” uz poštovanje posebnih uvjeta označivanja nije očito prekoračila ono što je nužno za postizanje takvog cilja.
- 202 Kad je riječ o prekomjernim ekonomskim posljedicama koje bi pobijana uredba mogla imati za slovenske proizvođače vina, taj se argument, kao što to ističe Komisija, temelji na pretpostavci na koju se poziva Republika Slovenija, a prema kojoj će potrošači biti dovedeni u zabludu u pogledu stvarnog podrijetla hrvatskog vina proizvedenog od sorte vinove loze „teran” i preferirati kupnju tog hrvatskog vina, koje se proizvodi u većim količinama i koje je jeftinije od slovenskog vina sa ZOI-jem „Teran”.
- 203 Međutim, kao što to proizlazi iz točke 188. ove presude, Komisija je uzela u obzir opasnost od dovođenja potrošača u zabludu u vezi s podrijetlom dotičnih vina te je predvidjela posebne uvjete označivanja koji su dostatni za izbjegavanje takve pogreške.
- 204 U svakom slučaju, iz spisa nipošto ne proizlazi da će se katastrofalna predviđanja koja je iznijela Republika Slovenija ostvariti. U tom pogledu, činjenica da Republika Hrvatska ima mnogo veći potencijal za proizvodnju vina „teran” od Republike Slovenije ni na koji način ne znači da će proizvođači vina u hrvatskoj Istri odustati od uzgoja određenih sorti vinove loze u korist sorte vinove loze „teran” ili da će davati prednost sadnji te sorte pred drugima. Točno je da brojke koje se odnose na proizvodnju i kultivirane površine koje navodi Republika Slovenija dokazuju važnost proizvodnje vina „Teran” u toj državi (za 88 % slovenskih proizvođača Terana ZOI „Teran” predstavlja više od polovice proizvodnje), ali ne dokazuju da će odobrenje za označivanje hrvatskog vina s oznakom „teran” slovenskim proizvođačima prouzročiti tako velike gubitke.

- 205 Kad je riječ o argumentu Republike Slovenije koji se odnosi na nedosljednost Komisijina postupanja, koja je u usporedivim situacijama postupala na različit način, valja podsjetiti na to da opće načelo jednakog postupanja, koje je dio temeljnih načela prava Unije, zahtijeva da se u usporedivim situacijama ne postupa na različit način i da se u različitim situacijama ne postupa na jednak način, osim ako je takvo postupanje objektivno opravdano (presuda od 13. veljače 2014., Mađarska/Komisija, C-31/13 P, EU:C:2014:70, t. 73.). Stoga, kako bi se utvrdila povreda tog načela, najprije valja provjeriti jesu li situacije na koje se u ovom slučaju poziva usporedive.
- 206 U tom pogledu iz dopisa Republike Hrvatske od 13. svibnja 2013. o izmjeni popisa iz dijela A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009 proizlazi da je ta država od Komisije zatražila da se na taj popis uvrste nazivi „barbera”, „montepuliciano” i „portugizac” i da, unatoč tomu, Provedbenom uredbom br. 753/2013 nije bilo odobreno nikakvo odstupanje u području označivanja za nazive tih sorti.
- 207 Međutim, sam taj element nije dovoljan kako bi se dokazalo da je u Hrvatskoj u trenutku njezina pristupanja Uniji za sve nazive navedene u točki 206. ove presude postojala praksa označivanja usporediva s praksom koja se odnosi na „teran”. Spis ne sadržava nikakav dokaz u tom smislu. Stoga, s obzirom na to da nije dokazala postojanje usporedivih situacija, Republika Slovenija ne može prigovoriti Komisiji da je u ovom slučaju povrijedila načelo jednakog postupanja ni da je u tom pogledu postupila nedosljedno.

d) Rok koji je prethodio donošenju pobijane uredbe

- 208 Kad je riječ o navodnoj neproporcionalnosti roka za donošenje pobijane uredbe, valja zaključiti da Republika Slovenija u biti ističe isti argument kao onaj koji je istaknula u okviru drugog tužbenog razloga, koji se temelji na činjenici da je Komisija nezakonito odgodila izvršavanje svojih ovlasti.
- 209 Međutim, zbog razloga izloženih u točkama 112. do 118. ove presude i s obzirom na osjetljivost predmeta, Komisiji se ne može prigovoriti to što je predmet „teran” rješavala gotovo četiri godine ni to što je poticala postizanje zajedničkog rješenja između stranaka.
- 210 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da Republika Slovenija ni na koji način nije dokazala da je Komisija počinila očito neproporcionalnu povredu prava na vlasništvo slovenskih proizvođača vina sa ZOI-jem „Teran”. Stoga treći tužbeni razlog treba odbiti. Taj zaključak ipak ne dovodi u pitanje ispitivanje argumenata Republike Slovenije navedenih u točki 168. ove presude, koji su obuhvaćeni sedmim tužbenim razlogom te će biti ispitani u tom okviru.

D. Četvrti tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 41. Akta o pristupanju Republike Hrvatske

- 211 Republika Slovenija naglašava da su se, na temelju članka 41. Akta o uvjetima pristupanja Republike Hrvatske i prilagodbama Ugovora o Europskoj uniji, Ugovora o funkcioniranju Europske unije i Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju (SL 2012., L 112, str. 6.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 9., str. 148.; u daljnjem tekstu: Akt o pristupanju Republike Hrvatske), eventualne prijelazne mjere u području zajedničke poljoprivredne politike za olakšavanje pristupanja Republike Hrvatske Uniji mogle donijeti samo u razdoblju od tri godine od dana pristupanja i da se nisu mogle primjenjivati nakon tog razdoblja.
- 212 Međutim, prema mišljenju Republike Slovenije, prijelazna mjera predviđena člankom 2. pobijane uredbe – u dijelu u kojem omogućuje prodaju zaliha hrvatskog vina proizvedenog prije pristupanja Republike Hrvatske Uniji 1. srpnja 2013., čak i ako ne ispunjavaju nove uvjete označivanja utvrđene u članku 1. te iste uredbe – zbog retroaktivnog učinka te uredbe od gotovo četiri godine primjenjuje se

tijekom razdoblja dužeg od tri godine, predviđenog člankom 41. Akta o pristupanju. Na taj je način Komisija predvidjela novo prijelazno razdoblje za to vino, više od tri godine nakon navedenog pristupanja, što je protivno članku 41. Akta o pristupanju Republike Hrvatske.

213 Komisija osporava argumente Republike Slovenije.

214 U ovom slučaju članak 41. Akta o pristupanju Republike Hrvatske valja tumačiti zajedno s njegovim člankom 2. prvim stavkom. Potonjom je odredbom predviđeno da su od dana pristupanja odredbe Ugovorâ i akata koje su institucije donijele prije pristupanja obvezujuće za Hrvatsku i primjenjuju se u toj državi pod uvjetima utvrđenima u tim Ugovorima i predmetnom aktu o pristupanju. Iz toga proizlazi da je od svojeg pristupanja Uniji 1. srpnja 2013. Republika Hrvatska načelno bila podvrgnuta svim primjenjivim odredbama o označivanju proizvoda u sektoru vina, uključujući zabranu označivanja iz članka 118.j stavka 3. Uredbe br. 1234/2007 (koji je postao članak 100. stavak 3. Uredbe br. 1308/2013) i mogućnost odstupanja od te zabrane predviđenu člankom 62. stavkom 3. Uredbe br. 607/2009.

215 U tom kontekstu članak 41. Akta o pristupanju Republike Hrvatske dopušta donošenje prijelaznih odredbi u području zajedničke poljoprivredne politike kako bi se olakšao prijelaz te države iz njezina ranijeg nacionalnog režima u onaj Unije. Predviđene prijelazne mjere su, dakle, one kojima se na ograničeno vrijeme odstupa od propisa Unije koji su bili na snazi 1. srpnja 2013. i koji bi se bez tih odredbi neposredno primjenjivali u pogledu Republike Hrvatske na taj datum.

216 Međutim, prijelazna mjera iz članka 2. pobijane uredbe nije dio okvira definiranog u točkama 214. i 215. ove presude. Naime, tom se odredbom ne želi odstupiti od propisa koji su bili na snazi u trenutku pristupanja Republike Hrvatske Uniji, nego od novih zahtjeva u području označivanja predviđenih uredbom koju je Komisija donijela nakon tog pristupanja, na temelju izričitog ovlaštenja dodijeljenog člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom Uredbe br. 1308/2013 u vezi s člankom 62. stavkom 3. Uredbe br. 607/2009.

217 Slijedom toga, četvrti tužbeni razlog valja odbiti kao neosnovan.

E. Peti tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013, s obzirom na smisao koji temeljna načela prava Unije kao i članak 17. Povelje i članak 1. Protokola br. 1 uz EKLJP daju toj odredbi, i šesti tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 13. stavka 2. UEU-a i članka 290. UFEU-a

218 U prilog svojem petom tužbenom razlogu Republika Slovenija ističe da se članak 100. stavak 3. drugi podstavak Uredbe br. 1308/2013 mora usko tumačiti, u skladu s temeljnim načelima prava Unije, osobito načelima pravne sigurnosti, poštovanja stečenih prava, zaštite legitimnih očekivanja i proporcionalnosti, kao i s člankom 17. Povelje i člankom 1. Protokola br. 1 uz EKLJP. Komisija je donošenjem pobijane uredbe, kojom se ne poštuju ta načela, prekoračila granice ovlasti predviđene u članku 100. stavku 3. drugom podstavku navedene uredbe.

219 Svojim šestim tužbenim razlogom Republika Slovenija također tvrdi da je Komisija prekoračila svoje ovlasti time što je povrijedila samu bit Uredbe br. 1308/2013, čiji je glavni cilj zaštita legitimnih interesa proizvođača i potrošača od dovodenja u zabludu i pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta. Time je također povrijedila članak 13. UEU-a i članak 290. UFEU-a.

220 Komisija osporava argumente Republike Slovenije i upućuje na odgovore koje je iznijela u okviru prvih triju tužbenih razloga.

- 221 U ovom slučaju valja utvrditi da su argumenti Republike Slovenije koji se odnose na uzimanje u obzir načela pravne sigurnosti, zaštite stečenih prava, zaštite legitimnih očekivanja i proporcionalnosti već bili razmotreni u okviru drugog tužbenog razloga, u točkama 95. do 161. ove presude, te su već ocijenjeni kao neosnovani. Stoga peti tužbeni razlog valja odbiti u dijelu u kojem se preklapa s drugim tužbenim razlogom, zbog istih razloga kao i potonji.
- 222 Kad je riječ o argumentima koji se odnose na povredu članka 17. Povelje i članka 1. Protokola br. 1 uz EKLJP, valja utvrditi da se oni odnose na zaštitu potrošača od prijevare, potpunu homonimiju između slovenskog ZOI-ja „Teran” i naziva hrvatske sorte vinove loze „teran” te postojanje sinonima „istrijanac” za označivanje te sorte vinove loze. Međutim, ti su argumenti također ispitani u okviru trećeg tužbenog razloga, u točkama 185. do 210. ove presude. U dijelu u kojem se peti tužbeni razlog preklapa s trećim tužbenim razlogom, valja ga zbog istih razloga odbiti kao neosnovan.
- 223 Isto tako, s obzirom na činjenicu da se argumenti istaknuti u prilog povredi članka 13. UEU-a i članka 290. UFEU-a u okviru šestog tužbenog razloga u biti preklapaju s argumentima istaknutima u okviru petog tužbenog razloga, također ih valja zbog istih razloga odbiti.
- 224 Slijedom navedenog, peti i šesti tužbeni razlog moraju se odbiti kao neosnovani.

F. Sedmi tužbeni razlog, koji se temelji na tome da Republika Hrvatska prije pristupanja Uniji nije podnijela zahtjev za uvrštavanje naziva sorte vinove loze „teran” u dio A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009 i na tome da Republika Slovenija nije bila obaviještena o takvom zahtjevu za potrebe pregovora o pristupanju

- 225 Republika Slovenija tvrdi da je, na temelju članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013 i članka 62. stavka 3. Uredbe br. 607/2009, Republika Hrvatska trebala zahtijevati uvrštavanje naziva sorte vinove loze „teran” na popis iz dijela A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009 prije svojeg pristupanja Uniji, što ona nije učinila. Osim toga, u skladu s načelom lojalne suradnje, predviđenim u članku 4. UEU-a, Komisija je bila dužna obavijestiti Republiku Sloveniju o takvom zahtjevu, pod pretpostavkom da je on bio podnesen. Budući da je takvo pitanje nužno dio pregovora o pristupanju države Uniji, Republika Slovenija morala je stoga imati mogućnost da takvo uvrštavanje prihvati ili odbije, kao što to osobito proizlazi iz članka 49. drugog stavka UEU-a.
- 226 Komisija, koju podupire Republika Hrvatska, osporava argumente Republike Slovenije.
- 227 Kad je riječ, kao prvo, o navodnoj obvezi Republike Hrvatske da prije pristupanja Uniji podnese zahtjev za uvrštavanje naziva sorte vinove loze „teran” na popis iz dijela A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009 (ranije Prilog II. Uredbi br. 753/2002), valja utvrditi da je Republika Hrvatska u poglavlju III.b.3. pregovaračkog stajališta iz 2008., koje se odnosi na „posebne usjeve, vino i jaka alkoholna pića”, jasno izrazila želju da se njezin nacionalni popis priznatih sorti vinove loze uvrsti u postojeći popis sorti vinove loze odnosno njihovih sinonima koji sadržavaju oznaku zemljopisnog podrijetla i koji se mogu nalaziti na oznakama vina iz Priloga II. Uredbi br. 753/2002.
- 228 Točno je da je taj zahtjev potom bio povučen u dodatku pregovaračkom stajalištu Republike Hrvatske od 28. rujna 2011. Međutim, to se povlačenje izričito temeljilo na pretpostavci da se popis naziva sorti koje se mogu navesti na etiketama vina neće utvrditi u okviru pregovora o pristupanju, nego kasnije, na temelju članka 62. Uredbe br. 607/2009.
- 229 Usto, valja istaknuti da je Republika Slovenija tek 6. prosinca 2011., prilikom podnošenja tehničke dokumentacije u vezi s nazivom „Teran” iz članka 118.c Uredbe br. 1234/2007, prvi put obavijestila Komisiju da naziv „Teran”, uzet zasebno, treba biti zaštićen kao ZOI. Na taj je pak datum već bila

donesena Odluka Vijeća Europske unije od 5. prosinca 2011. o primanju Republike Hrvatske u članstvo Europske unije (SL 2012., L 112, str. 6.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 9., str. 148.), kojoj je bio priložen Akt o pristupanju Republike Hrvatske.

- 230 U tom je kontekstu Republika Hrvatska u jednom od triju dopisa upućenih Komisiji 13. svibnja 2013., koji se osobito odnosio na pitanje slovenskog ZOI-ja „Teran”, od Komisije zatražila da se pronade odgovarajuće rješenje kako bi se njezinim proizvođačima vina omogućilo da nastave upotrebljavati naziv sorte vinove loze „teran” za označivanje svojih vina. Iako nije bila riječ o izričitom zahtjevu za uvrštavanje naziva vinove loze „teran” na popis iz članka 62. stavka 3. Uredbe br. 607/2009, činjenica je da je Republika Hrvatska očito zatražila Komisijinu intervenciju kako bi pronašla rješenje u pogledu mogućnosti uporabe naziva „teran” za označivanje svojih vina.
- 231 U svakom slučaju, iz teksta članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013 u vezi s člankom 62. stavkom 3. Uredbe br. 607/2009 ni na koji način ne proizlazi da je Republika Hrvatska bila dužna zatražiti odstupanje u korist sorte vinove loze „teran” tijekom pregovora o pristupanju Uniji.
- 232 Naprotiv, iz članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013 proizlazi da, u okviru te odredbe, odluku o odobravanju odstupanja u području označivanja za naziv sorte vinove loze države članice može donijeti isključivo Komisija u okviru izvršavanja delegiranih ovlasti. Stoga se takvo odstupanje ne temelji na sporazumu između država članica prije pristupanja Uniji, nego na izričitom ovlaštenju koje je zakonodavac dao Komisiji, koje je već postojalo u trenutku pristupanja Republike Hrvatske Uniji (vidjeti članak 118.j stavak 3. Uredbe br. 1234/2007).
- 233 Drugim riječima, odluka o uvrštavanju naziva sorte vinove loze na popis iz dijela A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009 sama po sebi nije dio „uvjeta primanja u članstvo države i prilagodbi Ugovorâ na kojima se Unija temelji koje to primanje povlači za sobom” (članak 49. drugi stavak UEU-a), nego je samo riječ o provedbi uredbe koja je dio pravne stečevine Unije kojoj pristupa nova država.
- 234 Kao drugo, kad je riječ o tome da Republika Slovenija nije bila obaviještena o zahtjevu Republike Hrvatske za uvrštenje naziva sorte vinove loze „teran” na popis iz dijela A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009 prije njezina pristupanja Uniji i povredi obveze lojalne suradnje koja iz toga proizlazi, valja podsjetiti na to da to načelo lojalne suradnje, koje je utvrđeno u članku 4. stavku 3. prvom podstavku UEU-u, obvezuje države članice na poduzimanje svih mjera prikladnih za osiguranje primjene i djelotvornosti prava Unije, a njezinim institucijama u odnosu na države članice nameće uzajamne dužnosti poštovanja i pomaganja pri obavljanju zadaća koje proizlaze iz Ugovorâ (vidjeti presudu od 1. ožujka 2018., Poljska/Komisija, T-402/15, EU:T:2018:107, t. 53. (neobjavljena) i navedenu sudsku praksu).
- 235 U tom pogledu dovoljno je podsjetiti na to da pitanje odobrenja navođenja naziva sorte vinove loze „teran” na bocama hrvatskih vina nije bilo dio pristupnih pregovora. Naprotiv, to je pitanje riješeno na temelju Komisijina pravnog ovlaštenja danog u tu svrhu u okviru neovisnom o tim pregovorima, nakon pristupanja Republike Hrvatske Uniji, s čime je Republika Slovenija bila upoznata i u okviru čega je bila obaviještena i izravno uključena, kao što to proizlazi iz točaka 112. i 113. ove presude. Stoga se Komisiji ne može prigovoriti da je u odnosu na Republiku Sloveniju povrijedila svoju dužnost poštovanja i pomaganja u okviru pregovora o pristupanju.
- 236 Osim toga, iz dopisa slovenskog ministra poljoprivrede koji je 11. studenoga 2014. upućen Komisijinu povjereniku zaduženom za poljoprivredu i ruralni razvoj jasno proizlazi da je Republika Slovenija bila obaviještena o zahtjevu Republike Hrvatske nakon njezina pristupanja Uniji i da je na bilateralnom sastanku s Komisijom imala priliku podnijeti joj svoja očitovanja o pitanju „terana”. Osim toga, kao što je to pravilno navedeno u uvodnim izjavama 3., 4. i 5. pobijane uredbe, nakon toga se s Republikom Slovenijom u više navrata savjetovalo o pitanju „terana” kako bi se s Republikom Hrvatskom pronašlo kompromisno rješenje.

- 237 Kao treće, s obzirom na činjenicu da je Komisija odobrila odstupanje u području označivanja u vezi s nazivom sorte vinove loze „teran” na temelju zakonskog ovlaštenja koje nije povezano s pregovorima o pristupanju, argument Republike Slovenije prema kojem je za odobravanje takvog odstupanja bila potrebna njezina suglasnost u okviru pristupnih pregovora također je potpuno neosnovan.
- 238 Osim toga, nužnost dobivanja prethodne suglasnosti država članica za donošenje odstupanja nikako ne proizlazi iz članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013. Različito tumačenje te odredbe rezultiralo bi davanjem prava veta svakoj od tih država, čime bi se delegiranje ovlasti koja je tom odredbom dodijeljena Komisiji lišilo smisla.
- 239 Stoga sedmi tužbeni razlog valja odbiti kao neosnovan.

G. Osmi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi točke V.28. Međuinstitucijskog sporazuma, točke II.7. Zajedničkog dogovora i načela institucionalne ravnoteže

- 240 Republika Slovenija ističe da je u nacrtu delegirane uredbe podnesenom na sastanku stručne skupine za vino GREX WINE 24. siječnja 2017. Komisija predvidjela da se hrvatskim proizvođačima vina odobri da na svojim bocama navode naziv „teran” pod uvjetom da poštuju precizne uvjete označivanja. Međutim, konačno donesena verzija pobijane uredbe usto je predviđala i prijelazno razdoblje za prodaju zaliha hrvatskih vina koja nisu u skladu s novim uvjetima označivanja. Riječ je o bitnoj izmjeni u odnosu na nacrt delegirane uredbe, o kojoj se stručnjaci i države članice nisu imali mogućnost izjasniti.
- 241 Stoga je Komisija povrijedila obvezu iz točke V.28. Međuinstitucijskog sporazuma i Zajedničkog dogovora, priloženog tom sporazumu. Povrijedila je i načelo institucionalne ravnoteže.
- 242 Komisija osporava argumente Republike Slovenije.
- 243 U ovom slučaju argumentacija Republike Slovenije temelji se na pretpostavci prema kojoj dodavanje prijelazne odredbe iz članka 2. pobijane uredbe predstavlja bitnu izmjenu nacrtu uredbe o kojem se raspravljalo u okviru stručne skupine za vino GREX WINE 24. siječnja 2017., u smislu točke II.7. Zajedničkog dogovora.
- 244 U tom pogledu valja podsjetiti na to da se na temelju točke V.28. prvog stavka Međuinstitucijskog sporazuma Komisija obvezuje da prije donošenja delegiranog akta prikupi sve potrebno stručno znanje, među ostalim i savjetovanjem sa stručnjacima iz država članica i javnim savjetovanjem. Usto, točkom II.7. Zajedničkog dogovora određuje se da, „[a]ko se bitni sadržaj u nacrtu delegiranog akta na bilo koji način promijeni, Komisija stručnjacima iz država članica pruža mogućnost da reagiraju, prema potrebi u pisanom obliku, na izmijenjenu verziju nacrtu delegiranog akta”.
- 245 Iz zajedničkog tumačenja dviju odredbi navedenih u točki 244. ove presude proizlazi da se Komisija obvezala prikupiti sve potrebno stručno znanje prije donošenja delegiranog akta, što, među ostalim, podrazumijeva savjetovanje sa stručnjacima iz država članica o svim bitnim aspektima teksta prije njegova donošenja.
- 246 Kad je riječ o nacrtu delegirane uredbe o kojem se raspravljalo na sastanku stručne skupine za vino GREX WINE 24. siječnja 2017., točno je da taj tekst nije sadržavao prijelaznu odredbu poput one koja je konačno bila umetnuta u članak 2. pobijane uredbe. Također nije sporno da se o konačnoj verziji pobijane uredbe nije raspravljalo u okviru te stručne skupine.
- 247 Međutim, valja podsjetiti na to da je cilj pobijane uredbe, kao što je to navedeno u njezinoj uvodnoj izjavi 5., uzeti u obzir postupke označivanja koji su u Hrvatskoj postojali u trenutku njezina pristupanja Uniji i, iznimno, na temelju odstupanja odobriti uporabu naziva „teran” za označivanje

hrvatskih vina uz poštovanje određenih uvjeta. U tom pogledu, Komisija je poštovala obvezu predviđenu u točki V.28. prvom stavku Međuinstitucijskog sporazuma jer nije sporno da je doista prikupila nužno stručno znanje, uključujući mišljenja stručnjaka, u smislu te točke, kako bi ocijenila te postupke označivanja.

248 U tom kontekstu prijelazna odredba iz članka 2. pobijane uredbe ne mijenja ni odobreno odstupanje ni uvjete pod kojima se ono može primijeniti. Tom se odredbom samo predviđa prijelazno pravilo ograničeno na vina sa ZOI-jem „Hrvatska Istra” koja su bila proizvedena prije stupanja na snagu pobijane uredbe, kako se tom samom uredbom hrvatskim proizvođačima ne bi retroaktivno nametale nove obveze označivanja za ta vina. U tom je pogledu Komisija, koja je djelovala na temelju delegiranja ovlasti u smislu članka 290. UFEU-a, iskoristila diskrecijsku ovlast koju takvo delegiranje uključuje, u granicama koje je odredio zakonodavac. Točnije, djelovala je u skladu s člankom 100. stavkom 3. Uredbe br. 1308/2013 u vezi s člankom 62. stavkom 3. Uredbe br. 607/2009, kojim se Komisiji dodjeljuje široka diskrecijska ovlast za predviđanje odstupanja u području označivanja. Stoga je uvođenje prijelazne odredbe kao što je članak 2. u pobijanu uredbu spadalo u Komisijine ovlasti.

249 U svakom slučaju, čak i kad bi trebalo smatrati da Komisija nije poštovala obvezu predviđenu u točki V.28. prvom stavku Međuinstitucijskog sporazuma u vezi s točkom II.7. Zajedničkog dogovora, Republika Slovenija nije dokazala kako je takvo savjetovanje moglo izmijeniti sadržaj pobijane uredbe. Naprotiv, valja smatrati da se prijelazna mjera iz članka 2. pobijane uredbe nameće s obzirom na načelo pravne sigurnosti, kako je navedeno u točki 99. ove presude. Naime, Komisija je donošenjem te odredbe osigurala da se samom pobijanom uredbom hrvatskim proizvođačima vina retroaktivno ne nameću nove obveze označivanja.

250 Stoga se ne mogu prihvatiti argumenti Republike Slovenije koji se temelje na povredi točke V.28. Međuinstitucijskog sporazuma i točke II.7. Zajedničkog dogovora.

251 Kad je riječ o argumentu Republike Slovenije koji se temelji na načelu institucionalne ravnoteže, valja ga odbiti zbog istih razloga kao što su oni navedeni u točkama 247. do 251. ove presude.

252 Iz prethodno navedenog proizlazi da osmi tužbeni razlog treba odbiti kao neosnovan.

253 Slijedom toga, budući da su svi tužbeni razlozi odbijeni kao neosnovani, tužbu valja odbiti.

V. Troškovi

254 U skladu s člankom 134. stavkom 1. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da Republika Slovenija nije uspjela u postupku, valja joj naložiti snošenje, osim vlastitih, i Komisijinih troškova, u skladu s njezinim zahtjevom.

255 U skladu s člankom 138. stavkom 1. Poslovnika, države članice koje su intervenirale u postupak snose vlastite troškove. Stoga će Republika Hrvatska snositi vlastite troškove.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (četvrto prošireno vijeće)

proglašava i presuđuje:

- 1. Tužba se odbija.**
- 2. Republika Slovenija snosit će, osim vlastitih, i troškove Europske komisije.**
- 3. Republika Hrvatska snosit će vlastite troškove.**

Kanninen

Schwarcz

Madise

Iliopoulos

Reine

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg 9. rujna 2020.

Potpisi

Sadržaj

I. Pravni okvir	2
A. Opće odredbe o zaštiti oznaka izvornosti u sektoru vina	2
1. Uredba br. 479/2008 i Uredba br. 1234/2007	2
2. Uredba br. 1308/2013	2
B. Odredbe o uporabi naziva sorte vinove loze koji sadržava ili se sastoji od ZOI-ja za označivanje vina	3
1. Uredba br. 753/2002	3
2. Uredbe br. 479/2008, 1234/2007 i 1308/2013	3
3. Uredba br. 607/2009	4
C. Odredbe o označivanju donesene nakon pristupanja Republike Hrvatske Uniji	5
1. Provedbena uredba (EU) br. 753/2013	5
2. Pobjana uredba	5
II. Okolnosti spora	7
A. Pristupanje Republike Slovenije Uniji i zaštićena oznaka izvornosti „Teran”	7
B. Naziv sorte vinove loze „teran” u Hrvatskoj	8
C. Postupak donošenja pobjane uredbe	8
III. Postupak i zahtjevi stranaka	9
IV. Pravo	10
A. Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 232. Uredbe br. 1308/2013 u vezi s njezinim člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom	11
1. Povreda članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013 u vezi s njezinim člankom 232.	11
2. Povreda članka 62. stavka 3. Uredbe br. 607/2009 u vezi s člankom 100. stavkom 3. drugim podstavkom i člankom 232. Uredbe br. 1308/2013	13
B. Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi načela pravne sigurnosti, poštovanja stečenih prava, zaštite legitimnih očekivanja i proporcionalnosti	14
1. Povreda načela pravne sigurnosti, poštovanja stečenih prava i zaštite legitimnih očekivanja te, u biti, povreda članka 100. stavka 3. Uredbe br. 1308/2013 i članka 62. stavka 3. Uredbe br. 607/2009	14
a) Prigovor koji se temelji na povredi članka 100. stavka 3. Uredbe br. 1308/2013 i članka 62. stavka 3. Uredbe br. 607/2009	15

b) Prigovor koji se temelji na tome da je Komisija pretjerano odgađala izvršavanje svojih ovlasti	16
c) Prigovor koji se temelji na nezakonitom opsegu retroaktivnog učinka pobijane uredbe.....	18
1) Cilj pobijane uredbe	18
2) Poštovanje legitimnih očekivanja slovenskih proizvođača vina	19
d) Prigovor koji se temelji na dovođenju u pitanje inspekcijskih postupaka provedenih u Sloveniji protiv osoba odgovornih za povrede ZOI-ja „Teran”	21
e) Prigovor koji se odnosi na nepoštovanje stečenih prava	22
2. Povreda načela proporcionalnosti	22
C. Treći tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 17. Povelje i članka 1. Protokola br. 1 uz EKLJP	23
1. Pregled načelâ	24
2. Primjena na konkretan slučaj	24
a) Nepostojanje istovrijednosti predmetnih interesa	25
b) Homonimija naziva sorte vinove loze „teran” i ZOI-ja „Teran”	26
c) Postojanje sinonima naziva „teran” i nedosljednost Komisijina postupanja	28
d) Rok koji je prethodio donošenju pobijane uredbe	29
D. Četvrti tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 41. Akta o pristupanju Republike Hrvatske	29
E. Peti tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 100. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1308/2013, s obzirom na smisao koji temeljna načela prava Unije kao i članak 17. Povelje i članak 1. Protokola br. 1 uz EKLJP daju toj odredbi, i šesti tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 13. stavka 2. UEU-a i članka 290. UFEU-a	30
F. Sedmi tužbeni razlog, koji se temelji na tome da Republika Hrvatska prije pristupanja Uniji nije podnijela zahtjev za uvrštavanje naziva sorte vinove loze „teran” u dio A Priloga XV. Uredbi br. 607/2009 i na tome da Republika Slovenija nije bila obaviještena o takvom zahtjevu za potrebe pregovora o pristupanju	31
G. Osmi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi točke V.28. Međuinstitucijskog sporazuma, točke II.7. Zajedničkog dogovora i načela institucionalne ravnoteže	33
V. Troškovi	34